

YAZARLAR

(aylıq ədəbi-bədii, elmi jurnal)

April 2026 (64)

(2021-ci ildən çıxır)

Təsisçi və baş redaktor: Zaur Ustac.

Texniki redaktor: Tuncay Şəhrili.

Məsul katib: Araz Şəhrili.

Rəssam: Səlim Abbaszadə (Norveç)

Beynəlxalq əlaqələr üzrə menecer: Cahangir NAMAZOV

Yaradıcılıq məsələləri üzrə menecer: Şəlalə CAMAL

Ədəbi tənqid məsələləri üzrə menecer: Günnur AĞAYEVA

İctimaiyyətlə əlaqələr üzrə menecer: Nəzakət EMİNQIZI

Fəxri redaksiya heyəti: Abbasqulu ağa Bakıxanov, Mirzə Fətəli Axundov, Lev Tolstoy, Əhməd bəy Ağaoğlu, Əbdürrəhim bəy Haqverdiyev, Cek London, Əliqulu Qəmküsar, Vintsas Kreve, Üzeyir Hacıbəyov, Pənahi Makulu, Səməd Vurğun, Şəhriyar, Bayram Bayramov, Hüseyn Arif, Bəxtiyar Vahabzadə, Cabir Novruz, İldırım Əkbəroğlu (Füzuli), Alı Mustafayev, Mustafa Müseyiboğlu, Ülvi Bünyadzadə.

Redaksiya heyəti: Ayətəlxan Ziyad (İsgəndərov), Akif Abbasov, Mahirə Nağıqızı, Vüqar Əhməd, Mehman Həsənli, Təranə Məmməd, Aydın Xan Əbilov, Kamal Camalov, Günnur Ağayeva, Rizvan Fikrətoğlu, Aysel Nazim, Nurənə Rafailqızı, Səma Muğanna, Şəlalə Camal, Əli bəy Azəri, Sevindik Nəsiboğlu, Taleh Xəlilov, Sədabə Məmmədova, Leyla Yaşar, Murad Məmmədov, İlqar İsmayilzadə, Aytac İbrahim, Mövlud Ağamməd, Məmməd Gürşadoğlu, Aysu Türkel, Rafiq Hümmət (Gürcüstan), Faruk Habiboğlu (Türkiyə), Cihangir Nomozov (Özbəkistan), Əbülfəz Əhməd (Almaniya), Günay Əliyeva (Norveç), Caroline Laurent Turunc (Fransa).

BU SAYIMIZDA

Könüllülük haqqında	3
Baş redaktordan	4
Yazarlar jurnalı	5
Yunus Oğuz. Silsilə yazı.....	6
Sədulla Şirinovun kitabları	13
Günnur Ağayeva. Məqalə.	14
Zaur Ustac. Məqalə.	17
Nurlanə Cərullaqızı. Hekayə.	21
Sədulla Şirinovun kitabları	32
Caroline Laurent Turunç . Esse.	33
Xəlil Mirzə. Silsilə hekayələr.	39
Vaqif İsaqoğlu. Şeirlər.	44
D.Mirzə. Şeirlər.	51
Murad Məmmədov. Şeirlər.	57
Lamiyə Şirvanzadə . Şeirlər.	67
Fəxrəddin Gədəbəyli . Şeirlər.	71
Kifayət Kərimqızı . Şeirlər.	81
Tölgün Abanov . Məqalə.	84
Müntəzir (Ortiqcan Cabbarova) . Esse.	87
Təqdimat və təbriklər.	92

=====

Salam olsun, Azərbaycanın ilk hibrid jurnalı olan “Yazarlar”ın çox dəyərli yazarları və oxucuları! Bizim yalnız bir məqsədimiz var ki, o da **“Yaradıcı uşaq - gənclərin dövrü mətbuatda çıxışını asanlaşdırmaq, onların tanınmasına köməklik göstərmək”** olmaqla məramnaməmizdə aydın şəkildə qeyd olunmuşdur. Aylıq ədəbi-bədii, elmi jurnal olan “Yazarlar” kitabxanalar üçün ənənəvi qaydada məhdud sayda nəşr olunur və elektron formatda bir neçə sabit, dayanıqlı, təhlükəsiz platformadan PULSUZ olaraq yayımlanır. Jurnalın bu günə qədər çap olunmuş bütün nömrələrini **“YAZARLAR” dan sifariş yolu ilə əldə edə bilərsiniz. Mobil telefonla əlaqə: (+994) 70-390-39-93** “YAZARLAR, ANCAQ YAZARLAR...” © YAZARLAR

“İndi müstəqillik tariximizin inkişaf dövrünün qürurverici yeni mərhələsindəyik. İşğaldan azad edilmiş ərazilərimizdə ən qısa zamanda həyatın əvvəlki ahənginə qaytarılması üçün genişmiqyaslı işlər aparılır. İnanıram ki, Ulu Öndərin tövsiyələrini özünüə şüar seçən siz könüllülər Vətənə və dövlətə bundan sonra da dərin bağlılıq nümayiş etdirəcək, yüksək fəallıq göstərərək Böyük Qayıdışa töhfələr verəcəksiniz.”

İlham Əliyev

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 13 dekabr 2023-cü il

İlkin mənbə: President.az

Zaur USTAC

BAŞ REDAKTORDAN

Salam olsun, dəyərli oxucular!

Jurnalımızın 64-cü sayı ilə görüşünüza gəlmişik.

*Bu sayımızda dəyərli tarixçi-yazarımız Yunus Oğuzun “Olaylar” qəzeti başda olmaqla müxtəlif mətbu orqanlarda yayımlanan “TÜRK” etnonimi və törələri adlı silsilə yazısının on üçüncü hissəsilə tanış olacaqsınız. Mövzunun əhəmiyyətini nəzərə alaraq silsilə yazını növbəti saylarımızda da dərc etməyə davam edəcəyik. Nəzərinizə çatdırmaq istəyirəm ki, əsər artıq “Yazarlar” jurnalının xüsusi buraxılışı formasında, ayrıca kitab şəklində çap olunaraq oxuculara təqdim olunub (dekabr 2025 – Bakı). Jurnalımızın **Aprel - 2026 № 04 (64)**-cü sayında ənənəvi müəllif yazıları, təqdimat, təbrik və məlumat xarakterli digər yazılar yer alıb.*

Dəyərli oxucular, plana uyğun olaraq əvvəllər də olduğu kimi jurnalımızı elektron varintda və ənənəvi formatda əldə edib, oxuya biləcəksiniz.

Sizə bütün həyat və fəaliyyətinizdə yeni-yeni nailiyyətlər arzulayırıq! Uğurlarınız bol olsun!

Hörmətlə: Zaur USTAC,
“Yazarlar” jurnalının baş redaktoru.

“Yazarlar” jurnalı öz işini aşağıdakı prinsiplər və struktur əsasında qurur:

- Jurnalla əməkdaşlıq edən müstəqil yazarlar “Müstəqil Yazarlar Konfederasiyası” adlı alt qurumda birləşirlər (məqsəd yaradıcılıq əlaqələrini möhkəmlətmək və bir-birinə dəstək olmaqdan ibarətdir. Üzv yazarlar nə qurum, nə də bir-birləri qarşısında heç bir öhdəlik daşıyırlar. Üzvülük haqqı nəzərdə tutulmayıb.)
- Gənc yazarlar “Yazarlar dərniyi” adlı ikinci alt qurumun vasitəsilə mütəmadi olaraq ustad yazarlardan faydalı məsləhət və tövsiyələr alırlar. Bundan əlavə dərnək əvvəlcədən müəyyən olunmuş layihələr çərçivəsində jurnalın xüsusi buraxılışlarını təşkil edir, “Yazarlar Akademiyası”nda mütəmadi olaraq yenilənən konkret üsul və proqramlarla gənc yazarların püxtələşməsinə köməklik edir.
- Müəyyən layihələrin təşkili və gənc yazarların elan olunmuş müsabiqələrə təqdim edilmiş əsərlərinin nəşr olunmaq üçün seçilməsinin obyektivliyini təmin etmək məqsədi ilə tərkibi gizli saxlanılan 5 (beş) nəfər təcrübəli və filoloji təhsili olan yazardan ibarət “Yaradıcılıq Komissiyası” adlı üçüncü alt qurum yuxarıda qeyd olunduğu kimi ancaq yaradıcılıq məsələləri ilə məşğul olur. Təqdimatlar, müzakirələr, məsləhətləşmələr və digər müxtəlif tədbirlər “Yazarlar klubu”nda təşkil olunur.
- “Yazarlar” jurnalı bütün sadalanan və burada qeyd olunmamış gündəlik fəaliyyət zamanı ortaya çıxan məsələləri könüllülük qaydasında ictimai əsaslarla (ödənişsiz) həyata keçirir.

Xüsusi qeyd:

Biz heç bir yazıya müdaxilə etmirik. Odur ki, xahiş edirik materialları göndərməzdən əvvəl bir daha yoxlayın, tam hazır, səliqəli şəkildə dərc olunmaq üçün son variantları göndərin.

“Türk” etnonimi və törələri

(On üçüncü yazı)

Əvvəli burada: “Türk” etnonimi və törələri

Tapınaqlar və inanclar haqqında

İnsan yarandığı gündən özünü axtarmağa başlamış, nə üçün və necə yaşamağı özündən soruşmuş, buna uyğun simvollar qəbul etmişdir. Həyat axarının çıxışını tapmayanda isə miflər, əfsanələr yaratmışdır. Bəlkə də bu miflər, əfsanələr həqiqətən mövcud olmuş və zaman keçdikcə unudulmuşdur. İnsan hər şeyi bəsit həyatdan başlayanda ağızdan-ağıza keçənlərə inanmamış və danışılanları mif hesab etmişdir. Heç şübhə etmirik ki, 40-50 min il bundan əvvəl bir danışq dili, protodil olmuşdur. Sonradan, 5-6 min il bundan öncə protodil öz yerini yeni yaranmış dillərə verəndə, boylar, oymaqlar, tayfalar bir-birindən min kilometrərlə uzaq düşəndə, onların öz dilləri yaranmağa başladı

və boy, yaxud soy mifləri, əfsanələri özlərinə uyğun özününküləşdirib, protodildə qalanları unutmğa başladılar. Heç şübhəsiz ki, protodilin dövründə yaşayanların uzayla (kosmosla) əlaqələri vardı və onlar bundan istifadə edib özlərinin inkişaf mərhələsini keçirdilər. Təsadüfi deyil ki, şumerlər və mayalılar (Amerika) mükəmməl ulduz və günəş sistemlərini bir-birindən xəbərsiz yaratmışdılar. Platon öz əsərlərində “əfsanəvi” Atlantida haqqında məlumat verir. Leonardo da Vinçi gələcəyin uçaqlarının eskizlərini çəkir və günümüzə bunlar gəlib çıxır. Homerin “illiada” əsərində Turoba (Troya) şəhərini on doqquzuncu əsrin sonlarına qədər “əfsanə” hesab etsələr də, Şliman bu şəhəri tapır.

Kimin nə deməsindən asılı olmayaraq insan nəslinin kosmosla bağ əlaqəsi mövcuddur və bu özünü zaman-zaman göstərir.

Min illər dövlətlərin nə işğal planları dəyişdi, nə də silahları. Min illər qılınc, qalxan, ox-yay, əmud, nizə, balta, qalxan silahları, döyüş geyimləri dəyişmədi. Ancaq son yüz ildə hər şey dəyişdi, xüsusən də son qırx ildə “sürətli dəyişmələr”in qarşısında duruş gətirə bilmirik.

Yerdəki insanlara texnologiyayı inkişaf etdirmək üçün informasiyalar ötürülür.

Bunu qədim misirlilərin bizə miras qoyduğu “uçan boşqab” təsvirləri də göstərir.

Təsəvvür edin ki, yer kürəsi üç ölçülü zamanda deyil, dörd-beş ölçülü zamanda yaşayır.

Biz hal-hazırda üç ölçülü zamandan dörd ölçülü zamana keçid dövrünü yaşayırıq və təbiidir ki, bunun insanlığa xeyri olduğu kimi fəsadları da göz qabağındadır. Güclü ilə gücsüzün müharibəsi, “virus”ların savaşı, iqlim dəyişikliyi, hibrid savaşı və bir azdan kosmik müharibələr adı hala çevriləcək. Gənc nəsil bir neçə ildən sonra su qıtlığının və bunun uğrunda gedən müharibələrin şahidi olacaq.

Bir də təsəvvür edin ki, Yer kürəsində harasa bir “uçan boşqab” enir və oradan skafandrada “qumanoid” düşür. Yeri gəlmişkən, ötən əsrin doxsanıncı illərinə qədər belə hadisələri rəsmi orqanlar insan təxəyyülünün məhsulu sayırdılar və buna “uydurma”, yəni mif deyirdilər.

On üçüncü əsrdə o qumanoidi yerdə görəndə insan fikirləşərdi ki, onun yanına “Allah” gəlib. “Allah”ı “gören” insan qorxusundan səsini çıxarmırdı. Yaxud bilirdi ki, ona heç kim inanmayacaq, ya da küfr danışdığına görə dini konfessiya tərəfindən təqib olunacaq. Söz yox ki, yüksək və ali dərəcədə inkişaf etmiş qumanoid gəldiyi kimi də yoxa çıxacaqdı.

Amma, beş-altı min il əvvəl insan özünün mifoloji dünyabaxışını yaratmış və bu dünya baxışında türk insanları təktərini başqa xalqlardan fərqli olaraq ortaya çıxarmışdır. Bu həm də qədim türklərə imkan vermişdir ki, sosial həyatda yaşamlarını inam kimi törə biçiminə uyğunlaşdırsınlar. Sonradan törə inamları, yaşam tərzini mifologiyadan dinə keçid alanda gerçəkləşdirdi.

Bu baxımdan qədim türklərin mifologiya dünyagörüşü çox zəngindir. Belə ki, “Zaman-Məkan”, “Yaranış”, “Ölüb-dirilmə”, “Yaşam ağacı və Yaşam suyu (dirilik suyu)”, mifləri, eyni zamanda rəqəmlər (say), rəng, simvollar haqqında miflər günümüzdə qədər gəlib çıxmışdır.

Qədim türklərdə yaranışından, sosial yaşamda yaranmış törələrlə yanaşı kosmik düzənə aid Göy, Yer-sub, Dağ, Ağac kultları da mövcud olub. Bu, türklərin ilkin inanc yeri, tapınaqları olub. “Dədə Qorqud” dastanında, elə indinin özündə də ilkin inanclara uyğun olaraq “Göy haqqı”, “Yer haqqı”, “Su haqqı”, “Dağ haqqı”, “Ağac haqqı” kimi andiçmələr var. Bu ondan irəli gəlir ki, ta yaranışından əski türklər özlərini Göy və Yerlə vəhdət hesab ediblər, onların bir parçası olublar. Elə indinin özündə də müxtəlif bölgələrdə bəzi ağacları türklər müqəddəs hesab ediblər, ziyarətə gediblər və gedirlər, ağaca müxtəlif rəngli parça kəsikləri bağlayıb arzu edər, əhd tutarlarmış. Elə indinin özündə də Naxçıvana “Əshabi-Kəhf” ziyarətinə gedəndə əhd edib bəlli bir yerdə dayanılır. Əgər qayadan su damcısı onun başına düşərdisə, deməli ürəyində tutduğu arzu həyata keçəcək. Belə misalları çox çəkmək olar, hətta bu kimi hadisələr xristianlarda, yəhudilərdə və digər dinlərə tapınan xalqlarda da var. Bu onların inancıdır və bu inancları islam və digər dinlər də əllərindən ala bilməyib, qılınc, zor kömək etməyib. Türklər təkcə Tanrıya bağlı deyildir, həm də onun yerdə yaratdığına, təbiətə bağlı idilər. Qədim türklər təbiətin onlara Tanrı tərəfindən verildiyinə inanır və onu kulta çevirirdi. Onlar ildırım Tanrının silahı hesab etmişlər. ildırım vuran ağacı tapınaq kimi qəbul etmiş və ziyarətə gəlmişlər.

Türklərdə müqəddəs (qutsal) ata məzarlıqları da vardır, indi də mövcuddur. Hətta islam dini də türklərin qədim inanclarını əllərindən ala bilməyib. islam dini yenigün (novruz) bayramını qəbul və qeyd də etmir. Amma yeni gün birinci günündə insanlar məzarlığa axışır, ölənlərlə bayramlaşırlar. Əski türklər, elə indinin özündə də inanırlar ki, ölənlərin ruhları bu dünya ilə o dünya arasında bağ yaradır, əlaqə qurur.

Herodot yazır ki, Dara iskitlərə (skiflərə) hücum edəndə onlar döyüşmürdülər, sadəcə olaraq ucu-bucağı görünməyən bozqırlarda (çöllərdə) yoxa çıxırdılar. Dara onlara xəbər göndərir ki, mənimlə niyə döyüşmürsünüz, yoxsa məndən qorxursunuz?

Ona belə cavab verirlər ki, biz heç kimdən qorxmuruq, bozqırlarda bizdən güclüsü də yoxdur. Əgər sən bizimlə döyüşmək istəyirsənsə, o zaman bizim qutsal (müqəddəs) məzarlığımızı dağıt, onda bizim necə döyüşçü olmağımızı öz gözlərinlə görərsən. Elə də olur. Bir sözlə, əcdad kultuna bu gün də sayğı ilə yanaşılır, nəsil-dən-nəsilə ötürülür.

Kosmoqonik miflər bəzən real nəticələrini də verir, gün, ay, il saylarını və fəsili, gecə-gündüzü, günortanı, ölçünü sistemləşdirməyə imkan verirdi. Bunlar burada da özünü göstərirdi. Çünki türk xalqlarının mifologiyasında, etnoqrafiyasında, folklorunda, inam və inanclarında, kultların yaranmasında göy cisimlərinin (Gün, Ay, Ulduz) önəmli rolu və ağırlığı vardır. Təsadüfi deyil ki, əcdadımız olan Oğuz xanın altı oğlundan üçünün adı Gün, Ay və Ulduz qədim kosmoloji baxışlara və biliklərə bağlıdır.

Prototürklərdən gələn və günümüzə qədər bəzi türk boylarında istifadə olunan Göy və Yer-su kultudur.

Eyni mifologiya həm qədim türklərdə, həm də şumerlərdə mövcuddur, yəni əvvəl bir olan Göy və Yer, sonradan ayrılmış, aralarına hava doldurulmuş, su və od isə insana tək-cə həyat mənbəyi olmamış, həm də yaşam mənbəyi və dünya baxışı vermişdir. Yenigünün də (Novruzun) başlanması bu mifoloji sistemlə bağlı olsa da, sonradan reallıqda bunu bayram kimi qeyd etmişlər və indi də edirlər.

Qədim türklər Tanrını göydə yerləşdirir və hər hərəkətlərində, elə hesab edirdilər ki, onunla özləri arasında bağlılıq var. Əgər törələrə əməl edilməzsə, bu bağlılıq yoxa çıxa bilər. Tanrı və Göy türklərdə qutsal (müqəddəs) hesab edilirdi və belə düşünülürdü ki, xaqana hakimiyyət Göydən gəlir və o Tanrı və Göy tərəfindən seçilmişlərdəndir. Əgər xaqan seçilmişlərdəndirsə, deməli onun soyu, boyu da seçilmişlərdəndir. F.Ağasioğlu yuxarıda adını çəkdiyimiz kitabda yazır: “Prototürk ata yurduna gəlib 5-6 min il öncə buradakı türklərdən “Tanrı” sözünü alan sumerlər kimi, çinlilər də həmin sözü buradan 3-4 min il öncə doğuya köçən türklərdən almışlar. Çin qaynaqlarını araşdıran uyğur türkü A.Inayət yazır ki, çin dilində Tanrı və Göy sözləri türk dilindən alınmadır. Türk dillərində bu iki polisemantik söz mifoloji qavramdan süzülüb gəldiyi üçün metaforik deyimlərdə hər ikisi “qutsal” anlama görünür: “Gök tenri, Tanrıxan, Göktürk, Gökböri. Elam yazısında da Kuk (Göy) Tanrı adı keçir.”

Qədim türklərdə Göy “ata” kimi, Yer isə “ana” kimi qəbul edilirdi. Bu baxımdan torpağa, vətənə indinin özündə də “Ana torpaq”, “Ana vətən” deyirik.

Yer də öz növbəsində iki yerə bölünürdü: yerüstü və yeraltı. Prototürklərin mifoloji dünya baxışlarına görə həm yer üstündə, həm də yeraltı dünyada həyat mövcuddur və onlar bir-birlərinin işlərinə qarışırlar. Bəzi rəvayətlərə görə, yer öküzün, tısağanın, balinanın üstündə duruş gətirir. Göylə Yer arasında göyü saxlayıb üstümüzə tökülməyə qoymayan dirəklərdir, yəni dağlardır. “Sumer mifində Yerlə Göy arasındakı dirəyə “duranki” deyirdilər.”

Yenə sumer mifologiyasında yerüstü sahibin adı “Enki”, yeraltı dünyanı idarə edən “Yereşkiqal” adlanır.

Qədim yunan mifologiyasında da buna bənzər rəvayətlər mövcuddur. Belə ki, yunanlar belə hesab edirdilər ki, yer altında gözü qanla örtülmüş, heç bir qayda-qanun tanımayan “tartar”lar yaşayırlar. Çingiz xanın dövründə monqol-tatarlar Avropaya ayaq basanda din xadimləri belə hesab etdilər ki, Allahın qəzəbinə gəliblər və yeraltı dünyanın qapısı açılaraq “tartarlar”, yəni “tatarlar” yerin üstünə çıxıblar.

Bundan əlavə əski türklərdə “Dağ-daş”, “Yada daş”, “Ağac”, “Od və Ocaq”, “Qılınc”, “Təbiət”, “At”, “Təkə, qoç-qoyun və maral”, “İlan, əjdaha və bağa”, “Bozqurd” kultları mövcud olmuş və hər kulta onlar qutsal olaraq baxmışlar.

Ardı burada: [“TÜRK” etnonimi və törələri](#)

MÜƏLLİF: [YUNUS OĞUZ](#)

[Yunus Oğuzun bloqu](#)

[Xəlil Mirzənin digər yazıları](#)

[DAHA ÇOX MƏLUMAT BURADA](#)

[ZAUUR USTACIN DİGƏR YAZILARI](#)

[ŞAHNAZ SƏXAVƏTQIZININ YAZILARI](#)

[Mustafa Müseyiboğlu adına kitabxana](#)

SƏDULLA ŞİRİNOVUN KİTABLARI:

1. [Sədulla Şirinov "Sönməyən qisas" pdf](#)
2. [Sədulla Şirinov "Gecikmiş etiraf" pdf](#)
3. [Sədulla Şirinov "Zamanın pəncərəsindən baxanda" pdf](#)
4. [Sədulla Şirinov "Heç nə olmazdan çox şey olurmuz" pdf](#)
5. [Sədulla Şirinov "Oudalar" pdf](#)
6. [Sədulla Şirinov – "Kimdir xoşbəxt?" pdf](#)

KİTABEVİM.AZ
kitab marketi

Mustafa Müseyiboğlu adına kitabxana

Zaur Ustacın “Heydər və Azad” essəsində qəhrəmanlıq, vətən sevgisi və insan iradəsi

Azərbaycan ədəbiyyatında vətən mövzusu, xüsusilə Qarabağ müharibəsi ilə bağlı hadisələr həmişə xüsusi yer tutmuşdur. Müasir dövrdə bu mövzunu bədii-publisistik dillə oxucuya çatdıran müəlliflərdən biri də tanınmış qələm adamı Zaur Ustacdır. Onun “Azərbaycan” jurnalının 2026-cı il fevral sayında dərc olunmuş “Heydər və Azad” essesi həm tarixi yaddaşın qorunması, həm də qəhrəmanlıq salnaməsinin bədii söz vasitəsilə yaşadılması baxımından diqqətəlayiq publisistik nümunədir.

Esse 1992-ci ilin 17 fevralında Xocavənd rayonunun Qaradağlı kəndində baş verən faciəli hadisələr fonunda qurulmuşdur. Müəllif həmin dövrün ağır müharibə şəraitini, kəndin üzərinə çökmüş təhlükəni və insanların içində yaşanan qorxu ilə yanaşı,

onların iradəsini və torpaq sevgisini təsirli şəkildə təsvir edir. Mətnin süjet xəttində iki gənc – Heydər Quliyev və Azad Rüstəmov dayanır. Müəllif bu iki obraz vasitəsilə müharibənin insan talelərinə necə təsir etdiyini, gənclərin vətəni qorumaq naminə necə fədakarlıq göstərdiyini göstərir.

Esse yalnız döyüş səhnələrinin təsviri ilə məhdudlaşmır. Əksinə, müəllif hadisələrin arxa planında insan talelərinə toxunur. Azadın toyundan cəmi bir həftə keçməsi kimi faktlar müharibənin insan həyatına necə qəfil və amansız müdaxilə etdiyini göstərir.

Bu detal oxucuya müharibənin yalnız cəbhədə deyil, ailələrdə, sevgilərdə və ümidlərdə də iz buraxdığını xatırladır. Zaur Ustacın publisistik üslubu məhz bu cür emosional məqamların üzərində qurulmuşdur.

Essədə diqqət çəkən əsas məqamlardan biri qəhrəmanlıq ruhunun təsviridir. Müəllif göstərir ki, say və texnika baxımından üstün olan düşmən qarşısında belə kənd müdafiəçiləri geri çəkilməyi düşünmürlər.

Heydər və Azad obrazları burada tək-cəmi iki fərdi qəhrəman deyil, bütövlükdə Azərbaycan gəncliyinin simvolu kimi təqdim olunur. Onların davranışları – yaralı halda belə döyüşü davam etdirmələri, kənd sakinlərini qorumağa çalışmaları – vətənpərvərlik ideyasını gücləndirir.

Zaur Ustacın esse janrına xas olan xüsusiyyətlərdən ustalıqla istifadə etdiyi görünür. Mətn həm sənədli faktlara, həm də bədii təsvirlərə əsaslanır.

Müəllifin dili sadə, lakin təsirlidir. Döyüş səhnələrinin təsviri, kəndin üzərinə çökmüş sükut, insanların həyəcanı və qorxusu canlı detallar vasitəsilə oxucunun gözündə canlanır. Bu xüsusiyyət esseyə həm tarixi sənəd, həm də bədii əsər kimi dəyər qazandırır.

“Heydər və Azad” essesi yalnız iki gəncin qəhrəmanlığından bəhs etmir. Əsər bütövlükdə Qarabağ müharibəsinin acı reallıqlarını, xalqın mübarizə ruhunu və milli yaddaşın

qorunmasının vacibliyini vurğulayır.

Belə əsərlər bir tərəfdən tarixə işıq salır, digər tərəfdən isə gələcək nəsillərə vətən sevgisi və fədakarlıq nümunəsi göstərir. Bu baxımdan Zaur Ustacın essesi Azərbaycan publisistikasında mühüm yer tutan nümunələrdən biri kimi qiymətləndirilə bilər. “Heydər və Azad” essesi müharibə mövzusunun publisistik və bədii vəhdətdə təqdim olunduğu təsirli əsərlərdən biridir. Zaur Ustac bu yazı vasitəsilə tək-cə bir hadisəni xatırlatmır, həm də milli yaddaşı diri saxlayan, qəhrəmanlıq ənənəsini yaşadan bir ədəbi nümunə yaradır.

Bu esse oxucuya bir daha xatırladır ki, tarix yalnız kitab səhifələrində deyil, insanların taleyində, xatirələrində və ədəbiyyatın gücündə yaşayır. “Heydər və Azad” məhz belə yaddaş abidələrindən biridir.

13.03.2026. Bakı.

Müəllif: Günnur Ağayeva

ədəbiyyatşünas-tənqidçi

ZAUR USTACIN YAZILARI

DAHA ÇOX MƏLUMAT BURADA

Xəlil Mirzənin digər yazıları

ZAUR USTACIN DİGƏR YAZILARI

ŞAHNAZ SƏXAVƏTQIZININ YAZILARI

Mustafa Müseyiboğlu adına kitabxana

BƏNÖVŞƏ QOXULU SƏTİRLƏR

(Bahar Bəxtiyarqızı və onun yaradıcılığı)

Salam olsun, çox dəyərli oxucum! Bu dəfə gənc yazar Bahar Bəxtiyarqızı və onun yaradıcılığı haqqında söhbət edəcəyik.

Müasir Azərbaycan ədəbiyyatında insanın daxili aləminə, psixoloji qatlarına və mənəvi axtarışlarına yönələn müəlliflər arasında Bahar Bəxtiyarqızının özünəməxsus yeri formalaşmaqdadır. Onun yaradıcılığı səs-küylü pafosdan uzaq, lakin dərin təsir gücünə malik səmimi düşüncələr üzərində qurulub. Bahar Bəxtiyarqızı oxucunu zahiri hadisələrə deyil, insanın öz daxilində yaşadığı duyğulara, suallara və ziddiyyətlərə diqqət yetirməyə çağıran müəlliflərdəndir.

Bahar Bəxtiyarqızı 13 mart 1992-ci ildə Bakı şəhərində anadan olub. Əslən Sabirabad rayonundan olan müəllif hazırda Bakı şəhərində yaşayır və yaradıcılıq fəaliyyətini burada davam etdirir. Orta təhsilini Bakı şəhəri 49 nömrəli intellekt liseyində alan Bahar Bəxtiyarqızı uşaq yaşlarından ədəbiyyata xüsusi maraq göstərib. Sözə, düşüncəyə və insanın daxili dünyasına olan həssas münasibət onun xarakterinin və yaradıcılıq istiqamətinin erkən yaşlarından formalaşmasına səbəb olub.

Müəllif 13 yaşından etibarən bədii ədəbiyyat oxumağa başlamış, paralel olaraq yazı ilə məşğul olmuşdur. Uzun illər yazarlıq fəaliyyəti Bahar Bəxtiyarqızı üçün daha çox şəxsi və daxili bir yaradıcılıq mərhələsi kimi davam edib. Bu illər ərzində o, hisslərini, düşüncələrini və müşahidələrini gündəlik qeydlər, esselər və bədii parçalar formasında qələmə alaraq öz ədəbi dünyasını səssiz, lakin ardıcıl şəkildə formalaşdırıb.

Müəllifin oxucu ilə ilk rəsmi görüşü 2024-cü ildə baş tutub. Həmin ildə onun ilk kitabı — “Əlvida deməyə tələsmə” işıq üzü görüb. Bu kitab insanın daxili aləminə yönəlmiş, ayrılıqla barışa bilməyən hisslərin bədii ifadəsi kimi diqqət çəkir. Əsərdə sevgi və itki, gözləmə və ümid, yarımçıq qalan münasibətlərin yaratdığı psixoloji çarpışmalar ön plandadır. Müəllif oxucunu

tələsmədən düşünməyə, hisslərini dinləməyə və bəzən “əlvida” deməyin çıxış yolu olmadığını anlamağa səsləyir. Duyğularla düşüncənin harmoniyasını qoruyan bu kitab oxucuda dərin emosional təsir yaradır.

İlk qələm təcrübəsi olmasına baxmayaraq, “Əlvida deməyə tələsmə” qısa zamanda oxucular tərəfindən böyük rəğbətə qarşılandı və zamanla müəllifin ədəbi yolunda bir növ vizit kartına çevrildi. Bahar Bəxtiyarqızını tanıyanlar onu tez-tez “Əlvida deməyə tələsmə kitabının müəllifi Bahar xanım” kimi təqdim etməyə başladılar. Oxucuların bu səmimi sevgisi müəllifi daha da ruhlandırır və yeni yaradıcılıq axtarışlarına sövq etdi.

2024-cü ildə Bahar Bəxtiyarqızı Avand Production tərəfindən təşkil olunan tədbirdə “Gənc yazar” nominasiyası ilə təltif olundu. Bu mükafat onun yaradıcılığına verilən ictimai və ədəbi dəyərin göstəricisi kimi qəbul edildi.

Müəllifin ikinci kitabı – “Əslində mən kiməm?” Bahar Bəxtiyarqızının yaradıcılığında daha dərin və fəlsəfi bir mərhələnin başlanğıcı oldu. Kitab boyu səslənən bu sual insanın öz varlığı, kimliyi və mənəvi bütövlüyü ilə bağlı düşüncələr fonunda cavablandırılır. Əsərdə bəzən ağırlı etiraflar, bəzən isə ümidverici fikirlər oxucunu öz daxili aləmi ilə üz-üzə qoyur. Səmimi dil və psixoloji dərinlik oxucunu sadəcə müşahidəçi deyil, bu daxili dialoqun bir hissəsinə çevirir.

“Əslində mən kiməm?” kitabı Bahar Bəxtiyarqızının ədəbi yolunda yeni bir mərhələnin əsasını qoydu. Bu əsər müəllifə təkcə oxucu sevgisi deyil, eyni zamanda ciddi ədəbi uğurlar da qazandırdı. Kitabın yaratdığı rezonans nəticəsində Bahar Bəxtiyarqızı 2025-ci ildə Ziyadar Mükafatı ilə təltif olundu. 2026-cı ildə isə Gənc Yazarlar Qurumunun təşkil etdiyi Milli Uğur Mükafatı çərçivəsində “İlin müəllifi” adına layiq görüldü.

Ümumilikdə Bahar Bəxtiyarqızının yaradıcılığında psixoloji mövzular, insanın daxili aləmi, mənəvi axtarışlar və duyğuların incə təhlili əsas xətti təşkil edir. Onun əsərləri oxucunu

düşünməyə vadar edir, insanın özünə ünvanladığı sualları yenidən gündəmə gətirir. Müəllifin ədəbi dili səmimiyyəti, sadəliyi və axıcılığı ilə seçilir ki, bu da yaradıcılığını oxucu üçün anlaşılın və təsirli edir.

Bu ədəbi üslub və mövzu dərinliyi təsadüfi deyil. Bahar Bəxtiyarqızı yaradıcılıq fəaliyyəti ilə paralel olaraq öz üzərində sistemli şəkildə çalışmış, bilik və bacarıqlarını daim inkişaf etdirməyə xüsusi önəm vermişdir. O, müxtəlif seminar və kurslarda iştirak etmiş, diksiya və nitq mədəniyyəti üzrə təlimlər almışdır. Eyni zamanda bir çox tanınmış yazarların keçirdiyi seminar və təlimlərə qatılaraq ədəbi təcrübəsini zənginləşdirmiş, ədəbiyyat sahəsində nəzəri və praktiki biliklərini genişləndirmişdir.

Hazırda Bahar Bəxtiyarqızı yaradıcılıq fəaliyyətini davam etdirir və üçüncü kitabı üzərində çalışır. Yeni əsərində də müəllif insan psixologiyasına, daxili ziddiyyətlərə və mənəvi axtarışlara sadıq qalaraq oxucunu daha dərin düşüncə qatlarına dəvət etməyi qarşısına məqsəd qoyub. Yazı prosesi davam edən bu kitabın onun ədəbi yolunda yeni və əhəmiyyətli mərhələ olacağı gözlənilir.

Bahar Bəxtiyarqızının yaradıcılığı sübut edir ki, ədəbiyyat təkcə söz sənəti deyil, həm də insanın özünü anlama yoludur. Onun qələmindən süzülən bənövşə qoxulu sətirlər oxucunu səskünlü dünyadan bir anlıq uzaqlaşdıraraq öz daxili səsine qulaq asmağa çağırır. Və məhz bu xüsusiyyət onun yaradıcılığını müasir ədəbi mühitdə fərqləndirən əsas cəhətlərdən birinə çevirir.

Sona qədər həmsöhbət olduğunuz üçün təşəkkür edirəm. Hələlik.

Müəllif: Zaur USTAC

AYB və AJB-nin üzvü, “Yazarlar” jurnalının baş redaktoru, şair-publisist, tərcüməçi-nasir

KİÇİK GƏLİN

(hekayə)

İsti yay günlərindən birinin ikinci yarısı idi. Bir neçə gün idi ki, Azərbaycanın hər yerində olduğu kimi, Bakıda da anomal istilər hökm sürürdü. Qızmar istilərdən tənğə gələn sakinlər dənizkənarı bulvara axın etmişdilər. Sahildə, demək olar ki, adam əlindən tər pənmək mümkün deyildi. Kimiləri sahil boyu gəzinir, kimiləri də çoxu ağacların altında və fəvvarəyə yaxın qoyulmuş skamyalarda oturub söhbət edirdilər. Əyyubla Dəstəgül də oturanlardan biri idi.

Neftçalanın Tatar Məhlə kəndindən olan bu cütlük üç ay idi ki, evlənmiş, on gün idi də ki, Bakıya, yaxın qohumlarının evinə qonaq gəlmişdilər. – Əyyub, dur gedək evə, – Dəstəgül qəfil dilləndi. – Nə oldu? Neçə gündür deyirdin, dənizə gedək, xoşuna

gəlmədi? – deyə Əyyub gülümsədi. – Yox, dəniz xoşuma gəlir, amma çox səs-küydü, – Dəstəgül narazı halda dilləndi. – Əzizim, yarım saatdır gəlmişik, bir az da oturaq, gedərik, – Əyyub arvadını yola gətirməyə çalışdı. – Yox, gedək, həmdə, istidi. Dəsdəgül mızıldandı. – Əyyub cavab olaraq yenə nəsə demək istəyirdi ki... „Bu vaxt orta yaşlı, arıq, qısa boylu, əynində qara kətan don və başında da eyni rəngdə ipək hicab olan bir qadın kitab dolu araba ilə onlara yaxınlaşdı. – Salam, uşaqlar. Oturmaq olar? – Əlbəttə, buyurun, – deyə Əyyub birinci dilləndi. – Çox sağ olun, Allah razı olsun, – qadın mülayim səslə təşəkkür etdi. – Ətrafdakı səs-küy az deyildi. – Bir də bu gəldi, – Dəstəgül dodaqaltı deyindi. – Həə... Söhbətinizə istəmədən qulaq qonağı oldum. Deyəsən Qızımız istidən şikayətlənir, – qadın yerini rahatlayıb mülayim səslə dedi. – Hə, – Əyyub gülümsədi. – Mən başa düşmürəm, bizim millət niyə belədir? – qadın eyni tonla sözüünə davam etdi. – Necə yəni? – Dəstəgül başını qaldırmadan soruşdu. – Bax, qışda soyuq olanda yayın qızmar günəşini arzulayıırıq, yayda isə “kaş qış gələydi” deyirik. Axı biz nə istəyirik? – qadın fikrinə aydınlıq gətirdi. – Düz deyirsiniz. Əyyub təsdiq etdi. – Deyəsən, yeni evlənmişiniz, – qadın hər ikisinə xitabən soruşdu. – Bəli, 3 aydır, – Əyyub cavab verdi. – Ərin sənislə necə davranır, qızım? Onunla xoşbəxtsən? – qadın bu dəfə bir başa Dəstəgülə müraciət etdi. – Bəli... – Dəstəgül utancaq halda dilləndi. Əyyub isə arvadının bu cavabından məmnun halda gülümsədi. – Şanslı kişisən, oğlum, – qadın üzündə xoş bir təbəssümlə dilləndi. – Şanslı kişisən ki, arvadın səndən razıdır.

Unutma arvadından razı olan kişidən Allah da razı olar. İnşallah, hər zaman belə olarsan – arvadına mülayim davranar, onu incitməz, könlünü oxşayarsan. Daha mənim ərim kimi anlayışsız olmazsan... -Əriniz kimi?.. – Əyyub duruxdu. – Həə, oğlum... Mənim qollarımı da elə ərim bu hala salıb, – qadın dərindən köks ötüüb dilləndi. Bu sözlərdən sonra – Əyyubla Dəstəgül

eyni anda— qadının qollarına baxdılar və hər ikisidə gördükləri qarşısında yerlərindəcə donub qaldılar. Qadının hər iki əlləri də biləklərindən yox idi. Eyni zamanda onlar qadının kitab dolu arabasınının arxadan onun sol qoluna kəmərlə bağlandığına da yalnız indi fikir verdilər — Necə yəni... sizin qollarınızı əriniz?.. — Dəstəgülün boğazı düyünləndi. — Həə, qızım, — qadın acı təəssüflə başını buladı. — Bəs nəyə görə? — deyə əyyub heyrətlə soruşdu. — Hə, indi sizə hər şeyi danışacağam... — qadın bunu deyib ağır-ağır danışmağa başladı. : - Adım gözəldir, amma təəssüf ki, bəxtim — daha doğrusu, qarşıma çıxan insanlar — adım qədər gözəl olmadılar. Yəni onların qəlbləri gözəl deyildi 1977-ci ilin soyuq bir qış günü, Göyçayın Çaxırlı kəndində sadə və zəhmətkeş bir ailənin ilk övladı olaraq dünyaya gəlmişəm. 12 yaşına qədər olan uşaqlıq illərim çox şən və qayğısız keçdi. Hamı kimi mən də, yeddi yaşında məktəbə getdim. Bütün gün dərs oxuyar, qalan vaxtlarda isə qonşunun uşaqları ilə oynayır, bəzən də atamın dizi üstə oturur, onun danışdığı nağıllara və oxuduğu şeirlərə qulaq asardım. Birinci sinifdən etibarən dərslərimi yaxşı oxuyar, hər gün “5” alar, aldığım qiymətləri də sevinə-sevinə atama göstərərdim. Yazıq atam da sevinclə başımı sığallayıb: “Biz oxuya bilmədik, barı siz oxuyun, adam olun”, — deyərdi. Hə, siz demişkən, mənim doğulmağımdan 6 il sonra əkiz bacı-qardaşım — Həcər və Xəzər dünyaya gəldi. Onlarla həyatım təsvir edə bilməyəcəyim qədər rəngli idi. Anam evdar qadın idi. Atam isə mövsümlük işlərdə işləyir, zəhmətlə də olsa bizi dolandırmağa çalışırdı. Sizi əmin edirəm ki yoxsul olsaqda gülümüz çox xoşbəxt keçirdi. Ancaq təəssüf ki, xoşbəxt güllərimizin ömrü, bayaq qeyd etdiyim kimi, mənim 12 yaşına — yəni 1989-cu ilə qədər oldu. Onda bir il idi ki, vaxtilə hallarına acıyıb torpaqlarımızda sığınacaq verdiyimiz erməni quldurları, indi üçüncü dövlətlərin köməyi ilə sığındıqları torpaqlara əl uzadır, eyni kənddə yaşadıqları, eyni məktəbdə oxuduqları, bir məclisdə iştirak etdikləri, evlərinə qonaq gedib çörək kəsdikləri,

illərlə “dost, qardaş” dedikləri insanları indi sözün həqiqi mənasında düşmən gözündə görür, gördükləri yerdə bircə güllə ilə yerə sərirdilər. Şiddətli döyüşlər gedən Qarabağ torpaqlarında könüllü özünümüdafiə batalyonları yaradılırdı. Bu batalyonlara Azərbaycanın hər yerindən olduğu kimi, Göyçaydan, bizim kənddən də neçə-neçə qeyrətli oğullar qoşulurdu. Onlardan biri də atam oldu. O da “Vətənim dar gündədir”, – deyib yaradılan könüllü batalyonlardan birinə qoşuldu. Yazıq atam... Onda onun cəmi-cümlətən 38, anamın isə 35 yaşı var idi. Atamın getdiyi həmin gün mən, bacım və qardaşım bir daha görməyəcəyimizi bilmiş kimi, onun boynunu qucaqlayıb uzun-uzun ağladım. Anam və atamla sağollaşmağa gələn qohum-qonşular bizi ondan çətinliklə ayırdılar. Anamla mən hər gün Azərbaycanın başının üstünü alan buludların tezliklə dağılması, müharibənin dayanması və atamın da hamı ilə birlikdə sağ-salamat evimizə qayıtması üçün ağlaya-ağlaya dua edirdik. Amma təəssüf ki, belə olmadı. Üç ay sonra atamın şəhid xəbəri gəldi. O, Ağdərə uğrunda gedən döyüşlərdə qəhrəmancasına şəhid oldu. Həmin gün elə bil dünya başımıza fırlandı. Gözəl o anları bir daha yaşayırmış kimi kövrəldi. -Anamla mənim fəryadım, ölümün nə olduğunu hələ tam dərk etməyən körpə bacı-qardaşımın göz yaşlarına qarışdı. Bəli, bizim də ürəyimizə əbədiyyən sönməyəcək bir od düşmüşdü, atam ölmüş, anam dul, biz isə yetim qalmışdıq. Sözlə təsvir edə bilməyəcəyim ağır günlərimizdə elə həmin vaxtdan başladım. Anam bizə baxmaq üçün mövsümlük işlərdə işləməyə başladı. Böyüdükcə biz də əlimizdən gələn qədər həyətdə, təsərrüfat işlərində ona kömək edirdik. Beləcə üç il keçdi. Mən 15 yaşına gəlib çatdım. Doqquzuncu sinifdə oxuyurdum. Yay tətili idi. Bir gün axşamüstü anam işdən evə gəldi və onunla qonşu kənddən olan, həm də eyni tarlada işləyən Roza adlı bir qadının iradə adlı qohumunun oğluna qız axtardığını və məni ona erə verəcəyini dedi. Mən həmin gün onun bu sözlərinə heç bir

reaksiya vermədim, çünki anamın dediklərini hələ başa düşmür, tam mənasıyla dərk etmirdim. Ümumiyyətlə, ailə qurmaq nə demək idi? Yalnız yemək bişirməkdən, silib-süpürməkdən, yuyubıyığıdırmaqdanmı ibarət idi ailə qurmaq? Bunu da bilmirdim. Ancaq sonralar başıma gələn fəlakəti bir gün mənə "Qızım, ailə kiçik bir dövlətdir. Onu idarə etmək böyük məsuliyyət tələb edir. Sən hələ uşaqsan. Bu məsuliyyəti daşıya, bu yaşında gəlin ola bilməzsən". Deyən Yaqut adlı qonşu qadının sayəsində yavaş-yavaş dərk etməyə başladım və bir gün anama ağlaya-ağlaya oxumaq istədiyimi, ərə getmək istəmədiyimi dedim. Anam isə əvəzində: "Sən bu evin böyük qızısan, mənə dayaq olmalısan. Qabil yaxşı oğlandır, yük məşını sürücüsüdür. Yayda otumuzu, qışda odunumuzu, dənimizi gətirər, bacıqardaşını oxudar, mənə də dayaq olar," – deyib bu söhbəti bir daha açılmamaq üzrə bağladı. Bəli, artıq geriye yol yox idi. Mən özümü indi məni itirib-axtarmayan bacı-qardaşımın xoşbəxt gələcəyinə qurban verəcək, anamı isə əslində asanlıqla həll edə biləcəyi bir neçə məişət problemlərindən xilas etmək üçün məktəb şagirdi olmalı olduğum yaşda bir evə gəlin, heç tanımadığım, üzünü yalnız toy günü görəcəyim bir kişiye arvad, ən dəhşətlisi isə özüm uşaq olduğum halda kim bilir, neçə-neçə uşağa ana olacaqdım. Nəhayət, həmin gün gəldi. Bu söhbətdən düz 2 həftə sonra, iyun ayının ortalarında qonşu kəndə Qabil adlı oğlana ərə getdim. Evdən çıxanda anam mənə: "Çalış, getdiyin yerdə başımızı aşağı eləmə. Gəlinliklə çıxdığın bu evə yalnız kəfənlə qayıda bilərsən," – deyib məni yola saldı. Beləcə biz Qabilin əmisinin jüquli markalı məşınında onların kəndinə yola düşdük.

Bibimlə əmim arvadı da mənimlə getdilər. Kəndə -çatana qədər yol boyu əllərimlə üzümü tutub dayanmadan ağlayır, ölmək üçün Allaha dua edirdim. Oturduğum gəlin məşınının tabutum, geyindiyim ağ gəlinliyin kəfənim, getdiyim ərə evinin də məzarım olduğunu düşünürdüm. Nəhayət, gəlin evinə çatdıq. Məşından

düşüb həyəətə girəndə, sonradan başıma gələcəklər əvvəlcədən ürəyimə dammış kimi yenidən ağlamağa başladım. Bizi elə qaynanam qapıdaca qarşılayıb evə apardı. Mən Qabilin, yəni sonradan cəlladım olacaq ərimin üzünü də elə həmin gün gördüm. Qabil arıq, qısa boylu, ciddi görkəmli, qonur gözlü, qarayanız bir kişi idi. O, məndən düz 12 yaş böyük idi. Mən Qabilin ikinci arvadı idim. Onun birinci arvadı 7 ay əvvəl evdə uşaq dünyaya gətirdiyi zaman ölmüşdü. Buna görə də ailəsi ona yenidən toy etməmiş, yalnız ailə üzvlərindən və yaxın qohumlardan ibarət kiçik bir yığıncaq təşkil olunmuşdu. Qaynanam bizi hər kəslə bir-bir tanış etməyə başladı. Qabilin özündən başqa üç qardaşı da var idi. Qabil üçüncü idi. Onun dördüncü qardaşı da bir ay əvvəl toysuz-büsatsız evlənmişdi. Əmim arvadı ilə bibim məni sakitləşdirməyə çalışır, mən isə dayanmadan ağlayırdım. Hər kəs mənim sevindiyimdən ağladığımı zənn edirdi, ancaq bu heç də belə deyildi. Birdən qaynanam ərimin birinci arvadından olan Asya adlı yeddi aylıq qızını mənə göstərüb, uşağa doğulduğu gündən bəri özünün baxdığını, böyüdükcə də mənə öyrəşdirəcəyini dedi. Əmim arvadı ilə bibim 2 saat oturduqdan sonra mənimlə sağollaşıb, yenidən kəndimizə qayıtdılar. Beləliklə, mən ərim Qabil, yeddi aylıq qızı Asya, qaynanam Firuzə, qaynatam Bayram, qaynım Yusif və eltim Baharla birlikdə yaşamağa başladım. Hər günü biri-birindən ağır, əzablı və çətin günlərim elə həmin gündən başladı. Eltim Bahar məndən 3 yaş böyük idi. Hər ikimiz də bütün ev işlərini görə bilsək də, yemək bişirməyi bacarmırdıq. Qaynanam yeməyin hazırlanma qaydasını bir həftə mənə, bir həftə də ona göstərirdi. Mən yemək bişirənə qədər o, o bişirənə qədər mən yeməyin necə hazırlanmasını unutardıq. İnsafla deyəndə, qaynanam buna görə bizə bir söz deməz, “Eybi yoxdur, ikiniz də hələ uşaqsınız, öyrənəcəksiniz,” – deyib səbirlə təkrar göstərirdi. Yusif də Bahara heç nə deməzdi. Amma Qabil məni buna görə incidib danlayar, təhqir edib söyər,

bəzən də insafsızcasına döyərdi. Hər dəfə də qaynatam harayımı eşidib gələr, məni döydüyü üçün onu möhkəm danlayardı. İnsafla deyəndə qaynatamla qaynanam pis adam deyildilər, ancaq biz bir böyük kimi onların hörmətini saxlamalı, dediklərini qeyd-şərtsiz yerinə yetirməli, qoyduqları qaydalara riayət etməli idik. İki gəlin onların yanında başıaçıq gəzə, otura, hündürdən danışib gülə, yemək yeyib su içə bilməzdik. Bəli, sözün həqiqi mənasında gedəcək heç bir yeri olmayan mən, evin çətin qaydalarına və az qala məni hər gün heç nəyin üstündə döyən ərimin 15 yaşında cəhənnəmə çevirdiyi həyatıma uyğunlaşmağa çalışırdım. "Eltimlə mən səhər hamıdan əvvəl oyanar, axşam hamıdan sonra yatardım. Bu müddətdə həm ev işləri görür, həm də ailəyə dolanışiq mənbəyi olan təsərrüfat işlərində kömək edərdik. Gün ərzində yalnız yemək yedik və ayaqyoluna getdiyimiz zaman dincələrdik. Bu arada mən həm də yavaş-yavaş Asyaya baxmağa başlamışdım. Elə ilk gündən doğulanda anasını itirən bu körpə qıza qanım qaynamışdı. Onunla bağlı bir gün baş verən hadisə isə indidə ürəyimi göynədir. Gəlin getdiyimin birinci ayı idi. Bir gün günorta, evdə heç kimin olmadığı bir vaxt Asyanı qucağıma götürüb həyətimizdəki ucsuz-bucaqsız üzüm bağına getdim və orada, ağacların arasında evcik qurub onunla, bacı-qardaşım ilə olduğu kimi evcik-evcik oynamağa başladım. Bu vaxt ərim gəlib bunu gördü və məni belinin kəməri ilə möhkəm döydü. Onun əlindən məni "Ay bala, yazığı niyə döyürsən, onun özü hələ uşaqdır, evcik oynayan yaşdadır, nə bilsin uşağa baxmağı?" deyən Xavər adlı qonşu qadın aldı. Anam bir də iki ay sonra bacı-qardaşım ilə birlikdə məni görməyə gəldi. Ona vəziyyətim barədə ümumiyyətlə heç nə demədim, çünki bunun bir faydası olmayacaqdı. Evdən çıxanda "Gəlinliklə çıxdığın bu evə ancaq kəfənlə qayıda bilərsən" deyən anam nəinki məni evə geri qəbul etməyəcək, heç mənə qulaq asmayacaqdı da. Əyyubla Dəstəgül Gözəlin danışdıqlarını göz yaşları içində

dinləyir, dinlədikcə də onu uşaq yaşında mənfəətə qurban verib gəlin köçürən anasına və cəlladı olan ərinə ürəklərində lənətlər yağdırırdılar. Beləcə, 5 ay keçdi. Gözəl gözlərini silib acı həyat hekayəsinin ardını danışmağa davam etdi. Noyabr ayının ikinci bazar gününün, gündüz saatları idi. Mən həyəti süpürürdüm. Birdən Maral adlı qonşu qadın ara çəpərə yaxınlaşıb işarə ilə məni yanına çağırırdı. Maral anadan gəlmə eşitmə məhdudiyətli idi, özü də milliyətcə erməni idi. Əsl adı Liyda olan Maral qonşu kənddən idi. O, on il idi ki, Rizvan adlı sağlam bir oğlanla ailə qurub bu kəndə gəlin gəlmiş, bir oğlan, bir qız olmaqla iki əkiz uşaq dünyaya gətirmişdi, indi də üçüncüyə hamilə idi. Mən süpürgəni atıb onun yanına getdim. Çatan kimi Maral əllərini həyətimizdəki şirin nar ağaclarına tərəf uzatdı. Bəli, hər şey məlum idi – Maral yenə məndən nar istəyirdi. Onların da həyətinə nar ağacı vardı, amma şirin deyildi. Buna görə də, o, hər dəfə məni görəndə kimi bizdən şirin nar istəyirdi. "Mən həmişə olduğu kimi, bu gün də ona iki şirin nar verdim. Maralın çəpərdən aralanması ilə mənə, gözləri hədəqəsindən çıxacaq kimi baxan Qabilin qəfil böyükdən çıxması bir oldu." "O, üzümə möhkəm bir şillə çəkdi və qəzəbli halda: 'O erməni qadına niyə nar verdin bilmirsən ki, onlar bizim düşmənimizdir?' – deyə soruşdu. Bəli, Maral erməni idi. Həmin vaxt cəbhədə cavan oğlanları bir güllə ilə şəhid edən, yaralayan, neçə-neçə soydaşımızı doğulub böyüdükləri doğma torpaqlarından, min bir əziyyətlə qurub yaratdıqları ev-eşiklərindən didərgin salanlar arasında bəlkə də onunda atası, qardaşları, ya da yaxın qohumları var idi. Amma Maral mənim üçün əvvəlcə eşitmə məhdudiyətli bir insan, ailəsi kəndlərini tərk edəndə onu aparmağa gəldikləri zaman bir daha görməməyi və həsrətlərini ürəyində daşımağı gözə alaraq onlarla getməyib sevdiyi adamlarla və iki körpə balası ilə yaşamağı seçən sədaqətli bir qadın, fədakar bir ana idi. Bir də axı o, hamiləydi. İndi olanlarda nə onun, nə də bətnindəki körpənin

heç bir günahı yox idi. Mən, üzümə dəyən şillənin təsirindən səndələdim. Bir əlimlə yıxılmamaq üçün ağacdan yapışdım, digər əlimlə də od tutub yanan üzümü tutdum. Qabilə isə cavab vermədim. O, bundan daha da hiddətləndi və 'Gəl bura, indi sənə göstərərəm' – deyərək, məni saçımdan sürüyüb həyətdəki odun kötöklərindən birinin yanına apardı. Hər iki əlimi kötüyün üzərinə qoydu və hərəsini bir nara görə dəryazla biləklərimdən kəsdi. – Nəə! Əyyubla Dəstəgül eşitdikləri qarşısında heyrləndilər. -Aman Allah! Yəni o, sizin əllərinizi sırf Marala iki nar veriiniz deyəkəsdı?' – Dəstəgül gözləri yaşlı halda soruşdu: – Hə, qızım, – Gözəl kövrək halda davam etdi, – o an nə ağrıdan qopardığım fəryadım qulaqlarımdan, nə də kəsilən əllərimin yerindən axan qan gözlərimin qarşısından getmir. Səsimə evdəkilər və yaxınqonşular yığışdı. Onlar da gördükləri mənzərə qarşısında dəhşətə gəldilər. Öz imkanları ilə birtəhər qanaxmanı dayandırdılar və məni tez xəstəxanaya çatdırdılar. Ancaq həkimlər nə qədər çalışsalar da, kəsilən əllərimi yenidən bərpa edə bilmədilər. Beləliklə, həmin gündən mənim həyatla əsl mübarizəm başladı. Mən elə xəstəxanadaca anamla qalmaq istəmədiyimi dedim. Buna görə də müalicəm qurtaran kimi məni Bakıya, uşaq evlərindən birinə göndərdilər. Həmin gündən də bir daha ailəmi görmədim. Qabili də həbsə saldılar.

Məhkəmənin hökmü ilə o, qəsdən sağlamlığa ağır zərər vurma maddəsi ilə 12 il azadlıqdan məhrum edildi. Hökmü eşidən Qabil elə həmin günün gecəsi özünü yatdığı çarpayının başından asıb öldürdü. Bakıya gələndən 2 ay sonra hamilə olduğumu öyrəndim. Açığını desəm, bu xəbəri eşidəndə qanıma qaraldı. Öz-özümə: 'Mən əliləm, onu dünyaya gətirsəm, necə baxacağam?' – deyə düşündüm. Ancaq mən canımın yarısını itirmişdim, buna görə də körpə balamın canına qıymamağa, onu dünyaya gətirməyə qərar verdim. 7 ay sonra gözəl bir qız balam dünyaya gəldi. Onun adını Həyat qoydum, çünki onun gəlişi məni sözün

həqiqi mənasında həyata qayıtdı. : Onunla üç il uşaq evində yaşadım. 18 yaşımın tamamında isə oradan birlikdə, kimsəsiz insanların yaşadığı sığınacağa göndərildik. Dörd il sonra isə, yəni mənim 22, qızımın 7 yaş olanda, öz istəyimlə sığınacaqdan çıxmaq istədiyimi bildirdim. Əvvəlcə sığınacağın köməyi ilə özümə taxta bir vaqon, bir az da əşya aldım. Dövlət tərəfindən mənə əlilliyimə, qızıma isə atasızlığa görə sosial müavinat təyin edildi.” -Beləcə, biz sığınacaqdan çıxıb taxta vaqonda tək başımıza yaşamağa başladım. Bu arada mən ötən yeddi il ərzində əllərim olmadan necə hərəkət etməli olduğumu tam öyrənmişdim. Artıq mən də, hamı kimi yemək bişirir, paltar yuyur, ev təmizləyir, qısacası hər işimi görür, özümün və qızımın ehtiyaclarını çətinlik çəkmədən ödəyirdim. Namaz qılıb hicab örtməyə də elə həmin illərdə başladım. Əvvəl-əvvəl səcdəyə gedəndə əllərim olmadığı üçün ayaqlarım yuxarı qalxırdı. Zaman keçdikcə bütün çətinliklər kimi buna da öyrəşdim. Sonra özümə bir araba alıb, qızım məktəbdə olduğu zaman kitab satmağa başladım. Yəqin deyəcəksiniz ki, niyə məhz kitab? Bilirsiniz, balalarım, mən ali təhsil ala bilməsəm də çoxlu kitab oxudum. Uşaq evində də, sığınacaqda da bütün günüm kitab oxumaqla keçdi. İstədim ki, kitab sataraq özüm kimi bütün insanları da kitab oxumağa cəlb eləyim. Beləcə günlər həftələri, həftələr ayları, aylar illəri əvəzlədi. Qızım böyüyüb Bakı Dövlət Universitetinin Hüquq fakültəsində təhsil aldı. Təhsilini tamamladıqdan sonra isə qrup yoldaşı ədalətlə ailə qurdu. İndi 2 uşağı var, özü də işləyir. Mən də onula yaşayıram. “İndi harada evli kişi görürəmsə, ona arvadıyla mehriban davranmağı, ona qarşı anlayışlı olmağı, fiziki zorakılıq tətbiq etməməyiii nəsihət edirəm: “Bax, belə, balalarım,” – deyib Gözəl danışığını yekunlaşdırdı.

-Siz qəhrəmansınız, Gözəl xanım, bəli, qəhrəmansınız... – bayaqdan Gözəlin danışdıqlarını ağlaya-ağlaya dinləyən və onun sözünü bitirdiyini görən Dəstəgül gözlərini silib, ağır-ağır

danışmağa başladı. – Gör , nələr çəkmişiniz... Kiçik yaşınızda gəlin olmuşunuz, əllərinizi itirmişiniz, amma bununla belə yıxılmamısınız. – Hə, qızım, – Gözəl cavab olaraq yenidən dilləndi, – düzdür, bu yolda çox çətinliklərlə qarşılaşdım, amma... Əyyub bu yerdə sözə qarışdı: – Əvvəl Allahın, sonra da güclü səbrinizin, möhkəm iradənin, əzmkarlığınızın və mübarizliyinizin sayəsində bütün çətinlikləri aşıb bu günə gəldiniz. – Hə, oğlum, – Gözəl təsdiqlədi, – bir də bayaq dediyim kimi... Həyatın sayəsində . Bəli mən bir heç uğruna əllərimi itirdim, amma əvəzində Həyat kimi bir qız, onun sayəsində də ədalət kimi bir oğul və iki də nəvə qazandım.Nə isə, mən gedim, daha başınızı ağrıtmayım, – deyə Gözəl ayağa qalxıb getmək istəyirdi ki, Əyyub onu dayandırdı: – Gəlin, gedək çay içək. – Hə, gedək, susuzluqdan yanırım, – Dəstəgül ərinin sözüne qüvvət verdi və əlavə etdi: – Yəqin ki, Gözəl xala buralarda bir kafe tanıyır. – Hə, qızım, tanıyıram, gəlin gedək, – Gözəl dedi. Hər üçü də ayağa qalxıb iti addımlarla çay içəcəkləri kafeyə tərəf getdilər.

Son

Müəllif: Nurlanə Cərullaqızı

Nurlanə Cərullaqızının yazıları

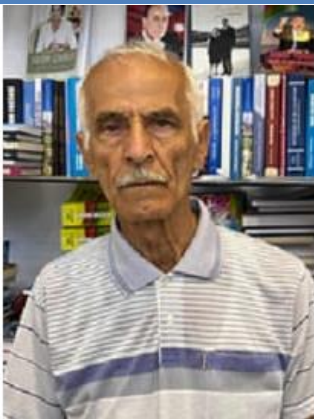
DAHA ÇOX MƏLUMAT BURADA

ŞAHNAZ SƏXAVƏTQIZININ YAZILARI

Mustafa Müseviboğlu adına kitabxana

SƏDULLA ŞİRİNOVUN KİTABLARI:

7. *Sədulla Şirinov “Sönməyən qisas” pdf*
8. *Sədulla Şirinov “Gecikmiş etiraf” pdf*
9. *Sədulla Şirinov “Zamanın pəncərəsindən baxanda” pdf*
10. *Sədulla Şirinov “Heç nə olmazdan çox şey olurmuz” pdf*
11. *Sədulla Şirinov “Oudalar” pdf*
12. *Sədulla Şirinov – “Kimdir xoşbəxt?” pdf*

KİTABEVİM.AZ
kitab marketi

Mustafa Müseyiboğlu adına kitabxana

AZERBAIJAN: HATIRAMDA DERİNLEŞEN KARDEŞ YURT
(*esse*)

Bazı yerler insana sonradan tanıdık gelmez; insan onları sanki çok önceden içinde taşımıştır. Adı anıldığında kalpte belli belirsiz bir sıcaklık uyanır, henüz gidilmeden bir yakınlık hissi doğar. Azerbaycan, bende uzun zaman boyunca böyle yaşadı. Haritadaki yerinden önce, içimde bıraktığı çağrıyla var oldu. Uzakta duran bir ülke gibi görünse de duyguda hiçbir zaman uzak değildi. Oraya dair hissettiğim şey, gelip geçen bir meraktan çok daha fazlasıydı. Sebebi ilk anda açıklanamayan, fakat zamanla derinleşen bir aşinalık, sessizce büyüyen bir gönül bağıydı.

Yıllar sonra o topraklara gitme imkânı doğduğunda karşıma çıkan ilk duygu şaşkınlık olmadı. İnsan bazen ilk defa bulunduğu bir yerde bile yabancı hissetmez. Çünkü bazı şehirler, insanın ruhunda çok önceden bir yer edinmiştir. Azerbaycan'a vardığım anda içimde beliren tam olarak buydu. Sanki ilk kez gitmiyor, gecikmiş bir kavuşmanın eşiğinden geçiyordum. İkinci gidişimde bu duygu daha da belirginleşti. İlk seferde sezilen yakınlık, zamanla daha açık, daha derin ve daha sahici bir karşılığa dönüştü. Sokakların ritmi, insanların bakışı, konuşmanın akışı ve gündelik hayatın tabii havası, içimde zaten var olan duyguyu görünür hâle getirdi.

Bu tanışıklığın en belirgin yanlarından biri dildi. Türkçe'nin iç sıcaklığını taşıyan biri için Azerbaycan'da işitilen söz, dışarıdan gelen soğuk bir ses gibi durmuyor. Kelimelerin kıvrımı, hitapların yumuşaklığı, cümlelerin insana değen tarafı ve konuşmanın doğal sıcaklığı, aradaki mesafeyi inceltiyor. Burada yalnızca anlaşılan sözcükler değil, sesin taşıdığı ruh da etkili oluyor. Bir konuşma bazen anlamdan önce yakınlık duygusu bırakır. Azerbaycan'da duyulan sözlerde de böyle bir taraf vardı. İnsan kendisini

dışarıda kalmış gibi hissetmiyor. Tam tersine, o sesler uzun zamandır bilinen ama sadece yeniden duyulan bir yakınlığı hatırlatıyor.

Bakü, bu duygunun en güçlü biçimde cisimleştiği yer oldu. Şehrin ilk anda göze çarpan tarafı elbette güçlü ve etkileyici yüzü. Geniş caddeleri, canlı akışı, denize açılan ufku ve gece ışıklarla derinleşen görüntüsü, onu yalnızca büyük bir başkent değil, aynı zamanda kendine mahsus bir şehir kılıyor. Fakat Bakü'yü asıl unutulmaz kılan şey ihtişamı değil; taşıdığı derinlik. Çünkü bu şehir yeniyi kurarken eskisini incitmemiş. Modernliği benimserken hafızasını silmemiş. Çağdaş bir ritimle yaşarken geçmişini bir süs gibi taşımak yerine, kendi dokusunun ayrılmaz parçası olarak korumuş. Bakü'ye asıl ağırlığını veren de bu vakarlı bütünlük.

Şehrin bir yüzünde hareket, hız ve çağdaşlık var. Diğer yüzünde ise zamanın ağır ağır işlediği, taşın sessizlik içinde konuştuğu başka bir katman uzanıyor. O katman açıldığında şehir yalnızca görülen bir mekân olmaktan çıkıyor; hissedilen bir ruha dönüşüyor. Eski Bakü, yani İçerişehir, tam da burada insanın içine işleyen bir kapı gibi beliriyor. Dar sokaklar, taş duvarlar, eski evlerin içine dönük hâli, kemerli geçitler ve yılların izini saklamayan pencereler... Bunların her biri yalnızca tarihî bir doku sunmuyor; belleğin çok eski bir yerine de dokunuyor.

İçerişehir'de yürürken karşıma çıkan şey yalnızca geçmiş değildi. Aynı zamanda kendi hatıramın derinliklerinden yükselen bir tanışıklıktı. O sokakların suskunluğunda, evlerin ağırbaşlı duruşunda, duvarların taşıdığı vakarda ve taşın sessiz dilinde Antakya'nın yankısı belirdi. Bu, yüzeyde kalacak türden bir benzerlik değildi. Daha derinde, daha içten, daha açıklanamaz bir akrabalıktı. Affan Mahallesi'nin gölgesi, kara sokakların o içli

çizgisi, eski Antakya evlerinin mahzun ama zarif havası, Fransızlardan kalma ahşap yapıların taşıdığı o ağırbaşlı sıcaklık, Eski Bakü'nün içinde birer birer canlandı. Bazen iki şehir birbirine biçimle değil, ruhla yaklaşır. Haritaların gösteremediği, fakat kalbin ilk anda tanıdığı yakınlık tam da budur.

Bir pencereye bakarken geçmiş zaman insanın omzuna dokunabiliyor. Bir duvarın önünde dururken çocukluğun gölgesi ansızın beliriyor. Bir sokağın kıvrımında, uzun zamandır unutulduğu sanılan bir koku, bir ışık, bir ses yeniden doğabiliyor. İçerişehir'de karşıma çıkan tam olarak buydu. Orada şehir yalnızca dışarıda duran bir manzara değildi; içimde karşılığı olan bir hatıraydı. Bu yüzden o sokaklarda dolaşırken sadece güzel bir yeri görmenin huzuru yaşanmıyordu. Daha derin bir şey oluyordu: eksik kalmış bir parçanın yerine oturması, uzun süredir sesi duyulan bir duygunun nihayet görünür biçim alması, insanın kendi içinden geçerek başka bir şehri tanınması.

Bakü'nün etkileyici taraflarından biri de bu iki ayrı katmanı çatıştırmadan taşıması. Bir yanda çağdaş bir başkentin düzeni, canlılığı ve açıklığı var; öte yanda tarihin ağırbaşlı ritmi, taşın susarak anlattığı şeyler ve dar sokakların içe dönük derinliği. Bu iki yüz birbirini bozmuyor. Tam tersine, şehrin asıl karakterini birlikte kuruyor. Böylece Bakü sadece bakılan bir yer olmuyor; katman katman açılan bir şehir hâline geliyor. İlk bakışta görülen şey başka, içinde yürüdükçe hissedilen şey bambaşka oluyor. Bu da ona kolay unutulmayan bir derinlik veriyor.

Azerbaycan'ın etkisi şehir dokusuyla sınırlı kalmıyor. Orada insanın ruhuna asıl işleyen taraflardan biri de halkın taşıdığı sıcaklık. Bu sıcaklık abartılı değil, gösterişli değil, kendini ispat etmeye çalışan bir sıcaklık da değil. Hayatın akışı içinde doğal biçimde var olan, insanı rahatlatan ve bulunduğu yere kısa

sürede alıştıran bir içtenlik. Bir cümleinin kuruluşunda, bir selamın verilisinde, bakışın yumuşaklığında ve kısa bir sohbetin açılışında kendini hissettiriyor. Kimi yerler güzelliğini yalnızca mimarisinden alır. Kimi yerlerde ise asıl güzellik, taşla insanın aynı ruhu paylaşmasından doğar. Azerbaycan'da hissedilen şey tam da bu ikinci türden bir güzellik.

Şehirlerin gerçek ruhu bazen kapılarında, pencerelerinde ya da meydanlarında değil; o şehirde yaşayan insanların tavrında görünür. Bakü'de, Eski Bakü'de ve genel olarak Azerbaycan'da fark edilen şey de buydu. İnsan, kendisini sert bir mesafenin karşısında bulmuyor. Nezaket ile samimiyet arasında kurulmuş doğal bir denge hissediyor. Sözün yumuşaklığı, davranışın ölçüsü ve gündelik hayattaki sadelik, bütün o şehir hissini tamamlıyor. Böylece görülen şey sadece taş yapıların estetiği olmuyor; o estetiği yaşatan insan sıcaklığı da anlatının ayrılmaz bir parçası hâline geliyor.

Azerbaycan'ın söz dünyası da bu ruhu derinleştiriyor. Orada kelimenin bir ağırlığı, sesin bir sıcaklığı ve ifadenin bir inceliği var. Konuşma yalnızca bilgi aktarmıyor; kültür de taşıyor, terbiyeyi de taşıyor, insanın karşısındakine verdiği değeri de belli ediyor. Şiirin bu topraklarda neden böylesine içten yaşadığını anlamak güç değil. Çünkü söz burada yalnızca söylenmiş bir şey olmuyor; duygunun, hatıranın ve yakınlığın biçimine dönüşüyor. Türkülerde, şiirlerde ve gündelik dilin kendi akışında hissedilen incelik, ülkenin ruhunu daha görünür kılıyor.

Bütün bu karşılaşmaların ardından elde kalan şey, sıradan bir gezi hatırasından çok daha fazlasıdır. Sokakların insanda bıraktığı duygu, taşın taşıdığı hafıza, dilin sıcaklığı, insan yüzlerindeki içtenlik ve Eski Bakü'nün içinden Antakya'ya açılan o beklenmedik yakınlık, zamanla daha da derinleşen bir iç bağına

dönüşür. Azerbaycan böylece yalnızca görülmüş bir yer olarak değil, hatıradada büyüyen, anlamı genişleyen ve insanın ruhunda kendine mahsus bir yer edinen bir yurt duygusu olarak yaşamaya devam eder.

Onu anlatırken yalnızca güzelliğinden söz etmek yetmez. Çünkü burada güzellik tek başına durmuyor. Hafızayla birleşiyor, kültürle derinleşiyor, insan sıcaklığıyla yumuşuyor, şehirlerin taşıdığı ruhla anlam kazanıyor. Etkileyici olan şey yalnızca estetik değil; estetiğin içtenlikle, vakarla ve tanışıklık duygusuyla birleşmesi. Tam da bu yüzden Azerbaycan, özellikle de Bakü ve içişehir, yüzeyde kalan bir hayranlık bırakmıyor. Daha içten, daha sessiz ve daha kalıcı bir iz bırakıyor.

Bazı şehirler görülür ve geride kalır. Bazıları ise insanın içinde yaşamaya devam eder. Azerbaycan, işte o ikinci türden bir yer. Taşında hafıza, sözünde sıcaklık, insanında doğallık, sokaklarında ise zamana karşı direnmiş bir ruh taşıyor. Bu yüzden orayla kurulan bağ, bir yolculuğun ardından sönüp giden sıradan bir etki değil; her hatırlanışta yeniden açılan, derinleşen ve iç dünyada yaşamayı sürdüren bir gönül bağıdır.

7 Mart 2026

Caroline Laurent Turunç

Şair • Yazar

Uluslararası İyi Niyet Elçisi

Fransa Direktörü, Institute of International Peace Leaders (IIPL)

İnsan Hakları ve Barış Savunucusu

Mustafa Müseyiboğlu adına kitabxana

Qayalıqda tənha ağac

(Müqəddəs Zəfər: 4-cü Hekayə)

-Ata, ata... qalx ata, işin yarımçıq qalıb... İşini qurtaranda mənə yağlı boya, bir də fırça alarsan. Yaxşı ata? Özü də heç kimlə göndərmə, özün gətir. Yaxşı?

-Yaxşı mənim mələk balam, özüm gətirəcəm.

-Söz verirsən? Bax, anam da yanımdadır, o da eşidir.

-Hə, Turan, mən də şahidəm. Mələk qızımızın sözünü yerə salma, yoxsa...

-Yoxsa nə? İnciyərsən? Yox gözəl, mən buna imkan vermərəm... nə də dözə bilmərəm...

-Mənim mərd balam! Qalx, get vədinə əməl elə!

-Ana, sənsən? Nə qəribə geyimdəsən? Saçların rəngində...

-Burda hamı belə geyinir, mənim balam. Qalx igidim, işini sona çatdır!

-Qalxa bilmirəm ana...

-Ata... qalx da... fırça, boya yadından çıxmasın haa...

-Neynirsən onları qızım?

-Şuşa Qalasının şəklini çəkəcəm.

-Şuşa Qalasının? Sən Şuşanı görmüsən ki, mələk qızım?

-Həə, görürəm, indi görürəm. Qan içindədir... karandaşla cizgilərini də çəkmişəm... sən də ordasan...

-Göstər görüm! Bəs o səmadakılar nədir? Heç quşa oxşamırlar...

-Quş deyillər, ata. Onların ürəyi dəmirdəndir, qanadlarında ölüm daşıyırlar... Sən öz işini sona çatdır ki, onlar da yenidən quşa çevrilsinlər... qalx ata!

-Qalx Turan! Qalx, mənim həyatım!

-Qalx oğlum! Qalx igidim! Yoldaşlarını darda qoyma... sən onların son ümidisən...

-Hara gedirsiniz? Ana! Məni də gözlə!

-Yox! Sənin üçün bura gəlmək hələ tezdir. İşini başa çatdır...

-Ana... Aysel... Mələk...

... Əlli cürə səsin qarışığından beyni az qalırdı ki, parça-parça olsun. Özündən ixtiyarsız olaraq əlləri ilə başını var gücü ilə sıxırdı... Sıxdı, sıxdı və birdən bərkdən, lap bərkdən bağıraraq gözlərini açdı. Səsi qayalara çırpılıb qulaqlarına dolanda ayıldı. Başının üstündən Şuşa Qalasına tərəf uçan raketlər sanki mərmilərlə bəhsə girmişdilər... Onu ayılmağa sövq edən hansı qüvvə idi? Doğmalarının çağırışı, başı üzərindən sürətlə uçan mərmilərin, ya qulaqlarının uğultusu, yoxsa?... yoxsa öz bağırtısı, qəlbinin hayqırtısı?...

Nə olmuşdu, necə olmuşdu, indi o hardadır, niyə belə taqətsiz şəkildə uzanıb, onu saxlayan nədir, niyə qolları havadadır?... Əlləri salamat idi, ilk olaraq bunu dəqiqləşdirə bildi- əllərini yuxarıya qaldırıb öz gözləri ilə gördü. Bədəni, ayaqları daş kimi idi, keyimişdi. Təkcə sağ dabanında küt ağrını hiss edirdi. Yadına düşdü: onu güclü partlayışın dalğası geriyyə tullayanda sağ dabanı nəyəsə ilişmişdi... bir də ki, havada uçduğu yadına düşdü... arxası üstə uçurdu... sonra... şaqqıltı səsi... onu kimsə qucağına alıb yuxarıya tulladı, yenidən qucağına aldı. Bu qucaq anasının qucağına həm bənzəyirdi, həm də yox- həm yumşaq idi, həm də yox... sonrası yadında deyildi... Sağ

ayağı sallaq vəziyyətdə idi, sol ayağı nəyəsə ilişmişdi, başının üzərində nə isə yellənirdi. Bu ağac budağı deyildimi?! Budağı yana itələyib başına qaldırmağa cəhd elədi, başı çox ağır idi, 27 il çiyinləri üzərində şəstlə gəzdirdiyi başından çox-çox ağır idi. Lap zindan da olsa qaldırmalı idi, qaldıracaqdı, nəyin bahasına olursa olsun qaldırmalı idi ki, ətrafı müşahidə edə bilsin. Əllərini qabağa uzadıb başqa bir budaq tapdı, ondan bərk-bərk tutub özünə tərəf dartdı. İlk gözünə görünən qayalıq oldu- o, qayalıqdan asılı vəziyyətdə qalmışdı... Çətinliklə də olsa, oturaq vəziyyəti ala bildi. Ətrafa boyladı, ehtimalı tam təsdiqini tapdı- qayalıqdan sallanan bu ağac onu parça- parça olmaqdan xilas etmişdi. Bir neçə saat ərzində cəhənnəmə göndərdikləri onlarla ermənilərin leşlərindən fərqli olaraq onun cəsədinin qalıqları qurda-quşa qismət olmamışdı- Yaradana çox şükür! Bəs bu nə ağacı idi, belə şəraitsiz yerdə, qayaların şahlıq elədiyi bir məkanda necə bitib böyüyə bilmişdi? Gövdəsi Turanın biləyi qalınlığında olan bu ağac onun ağırlığına necə tab gətirmişdi?... Yulğun ağacının möhkəm və elastik olduğunu bilirdi. Rəhmətlik anasının yun çubuğu yulğun ağacının nazik budağından hazırlanmışdı. Bəs bu ağac?... özü də iynəyarpaqlı. Əgər meşə ağacı idisə, tikanları olmalı idi. Elə tikanlar ki, Turanın zirehli jiletinin metal lövhələri arasından da olsa özünə yol açıb onun bədənini deşməyə qadir tikanlar... Müvazinətini düzəldib qayalara tərəf irəlilədi. Daşlardan tuta-tuta yuxarıya qalxdı. Yolun kənarında dabanını zədələmiş daşı tanıya bildi. Çəkməsinin daban hissəsində daşın izi, daşın baş hissəsində isə çəkmənin izi qalmışdı. Snayper tüfəngi də daşa söykəlib sahibini gözləyirdi. Sanki Turan özü söykəmişdi. Bilirdi ki, tüfəngdə güllə yoxdur. Elə bu səbəbdən də yola çıxmışdı- erməni leşlərinin ətrafında sahibsiz qalan silahlardan ən azı birini götürmək üçün. Lakin yaxınlıqda partlayan mərmə buna imkan verməmişdi... Yadına düşdü ki, mərmə Qismətin mövqeləndiyi yerin lap yaxınlığında partlayıb. Dərhal yolu keçib Qisməti axtarmaq istədi. Lakin Xankəndi istiqamətindən gələn tankın üstündən başına yağdırılan pulemyot güllələri buna imkan vermədi. Cəld bayaq ona badalaq atmış həmin daşın arxasına uzandı, daş indi onun xilaskarına

çevrildi. Əlini kitelinin ürəyinin üstündəki cibinə saldı. Hər ehtimala qarşı saxladığı sonuncu güllə yerində idi. Döyüş yoldaşları hamısı belə edirdi, hələ üstünə ad və soyadlarının baş hərflərini də həkk edirdilər- hər ehtimala qarşı... Düşməni onu görmüşdümü, aydınlaşdırmaq mümkün deyildi, çünki, o, güllələri yol boyu sağa-sola səpələyirdi. Turanın isə yalnız bir dəfə atəş açmaq şansı vardı, yalnız bir dəfə... Güllə dığının alınının ortasından dəydi, pulemyot dərhal susdu. Tank irəliləməkdə davam edirdi. Turan fürsətdən istifadə edib badi yoldaşının mövqeləndiyi yerə tələsdi. Lakin, gördüyü mənzərədən çox sarsıldı- Qismət şəhid olmuşdu, onun qumbaraatanı da bu səbəbdən susurdu...

-Qardaş! Niyə belə etdin, qardaş? Axı biz söz vermişdik- Cıdır düzündə, İsa bulağının qarşısında, Gövhər Ağ məscidində namaz qılıb önündə... şəkil çəkdirəcəydik... döyüşçü yoldaşlarımızla sənin toyuna gələydik. Qardaş! Niyə əhdinə vəfasız çıxdın?...

...Tank yaxınlaşmaqda davam edirdi. Qismətin cəsədini arxası üstə yerə uzatdı, öz jiletini çıxarıb onun üstünə sərdi, bir ucu ilə üzünü örtüdü. Qumbaraatanı götürüb yola çıxdı.

-Gəlin alçaqlar, görün qardaşlarımın qisasını sizdən necə alıram.

Bir qədər əvvəl Qismətin vurduğu, hələ də tüstülənən tank yolu bağlamışdı. Barıt iyi, yanmış cəsdlərin iyi bir-birinə qarışmışdı. Xankəndidən üzü yoxuşa, Şuşa istiqamətində qalxan asfalt yol belə cəsədlərin və alovlanan hərbi texnikaların aqibətinə şahidlik edirdi... Bu, yəqin ki, ermənilərin son həmləsi idi.

Turan bayaq arxasında uzandığı daşın yanında dayanmışdı, qumbaraatanı tanka tərəf tuşlayıb onun məhz tüstülənən tanka yanaşmasını gözləyirdi. Tank da elə həmin yerdə, Turanın istədiyi yerdə dayanıb lüləsini onun istiqamətinə yönəlmişdi. Mərmilər hər iki lülədən eyni anda çıxdı. İki mərmə qarşı-qarşıya uçurdu. Yolda bir-birlərinə tuş gələcək, ya yandan ötüb məqsədlərinə doğru irəliləyəcəkdilər? Hansı daha sürətli idi, ünvana daha tez çatacaqdı?...

Turan qumbaratani qayalıqdan aşığı tullayıb özü də ardınca atılmışdı. Bu dəfə könüllü olaraq qayalıqdan sallanan bayaqkı xilaskarına pənah aparırdı. İldırım sürətilə üstünə uçan mərmə buna imkan verəcəkdimi? Yol kənarındakı kollardan, üzə aşığı qaya daşlarından, uçurumun sonundakı ağacların budaqlarından sallanan, hələ qanları axan cəsədlərə, ya da ki, cəsəd qalıqlarına bənzər bir hala düşəcəkdimi? Əgər bütün bunlar heç biri baş verməsydi, bayaqkı ağac, həmin ağac, qayalıqda bitmiş o tənha ağac yenə də onun xilaskarına çevriləcəkdimi?!..

Turan son dəfə üzünü çevirib qala divarlarına tərəf boylana bildi. Bu o qədər ani bir zaman kəsiyində baş verdi ki, heç ən müasir elektron cihazlar belə həmin anın yaratdığı aydınlığı yaddaşında əks etdirməyə macal tapmazdı. Qala divarlarının başı üzərində səma tər-təmiz idi, daha o istiqamətdə dəmir ölüm quşları görünmürdü. Əks tərəfdə bir tank qülləsi alov donuna bürünüb uçuruma doğru yuvarlanırdı. Turan isə, hansı səbəbdənsə, qayalığı özünə yurd eləmiş o tənha ağaca pənah aparırdı...

Müəllif: Xəlil Mirzə,

Şair-publisist, AYB-nin üzvü

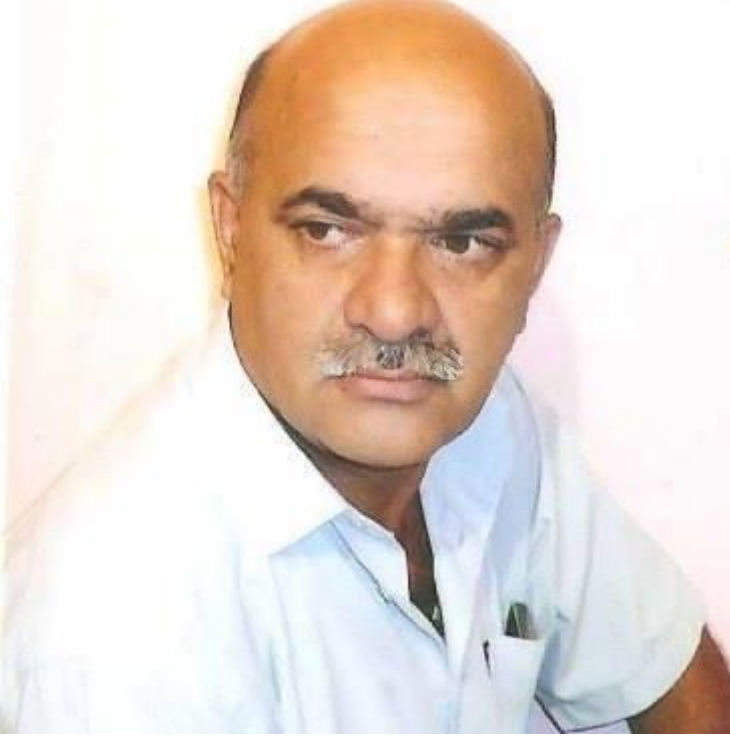
Xəlil Mirzənin digər yazıları

ZAUR USTACIN DİGƏR YAZILARI

ŞAHNAZ SƏXAVƏTQIZININ YAZILARI

Mustafa Müseyiboğlu adına kitabxana

AĞLADIM

Öz doğma yurdumda qəribəm qərib,
Qayğılar günümü yasa döndərib.
Dərdli ürəyimi güneyə sərrib,
Üzümü dağlara tutub ağladım.

Getdiyim yollarda duman süründü,
Can evim kədərə, qəmə büründü.
Yenə gözlərimə anam göründü,
Üzümü dağlara tutub ağladım.

Ayları, illəri yaşadım yalqız,
Ömrün dərd yükünü daşdım yalqız.

Yadıma düşəndə ilk sevdiyim qız,
Üzümü dağlara tutub ağladım.

Mən ki, yıxılmazdım, dərd məni yıxdı,
Fikir məngənə tək canımı sıxdı.
Kimə «qardaş» dedim, qara daş çıxdı,
Üzümü dağlara tutub ağladım.

Qocalıq əl verib mənə görüşdü,
Elə bil üstümə dağlar sürüşdü.
Cavanlıq çağlarım yadıma düşdü,
Üzümü dağlara tutub ağladım.

MƏNƏ QOCA DEMƏ...

İllər saçlarıma çoxdan dən salıb,
Həsretin canımı lap əldən salıb.
Ürəyim cavandı, demə qocalıb,
Mənə qoca demə, ay canı yanmış!

Həyatım bir cənnət bağıdı indi,
Ömrümün ən gözəl çağıdı indi.
Deyirlər: «Bu dünya sevənlərindi»,
Mənə qoca demə, ay canı yanmış!

Yanar bir ocağam, közümdən bilsən,
İşığım sönməyib, üzümdən bilsən.
Qəlbimdən keçəni gözümdən bilsən,
Mənə qoca demə, ay canı yanmış!

Göylərə çatacaq gur səsim də var,
Bitib-tükənməyən həvəsim də var,
Yüzü haqlamağa nəfəsim də var,
Mənə qoca demə, ay canı yanmış!

İpək saçlarını mənim üçün hör,
Mənimlə birlikdə gözəl ömür sür.
Nə olar, sözünü sən geri götür,
Mənə qoca demə, ay canı yanmış!

Dəmiri mum kimi əyər bu Vaqif,
Həmişə haqq sözü deyər bu Vaqif.
Vallah yüz cavana dəyər bu Vaqif,
Mənə qoca demə, ay canı yanmış!

Çəliklə gəzməyin gəldi zamanı,
Yayda da isinmir Vaqifin canı.
Hanı, qız qaytaran günlərim, hanı?
Üzümü dağlara tutub ağladım.

HEÇ KİMƏ İNANIB, GÜVƏNMƏ VAQİF

Əvvəlki kişilər çıxıb getdilər,
Mərdliyi, qeyrəti yığıb getdilər.
Dünyanın «əlini» sıxıb getdilər,
Heç kimə inanıb, güvənmə Vaqif!

Haramı halala qatan çoxdu çox,
Hər gün ürəyinə batan oxdu, ox.
Bir vaxt güvəndiyin atan yoxdu, yox,
Heç kimə inanıb, güvənmə Vaqif!

Yalan söz ağızda bal dadır daha,
İlan zəhəri də baldadır daha.
Qardaş da qardaşı aldadır daha,
Heç kimə inanıb, güvənmə Vaqif!

Yaman çoxalıbdı şeytan adamlar,
Daha yoxa çıxıb, qeyrət, namus, ar.
İndi nə sirdaş var, nə də ki, dost var,
Heç kimə inanıb, güvənmə Vaqif!

Enişdə, yoxuşda dizinə güvən,
Halal ocağına, közünə güvən.
Özünə arxalan, özünə güvən,
Heç kimə inanıb, güvənmə Vaqif!

KİŞİ TƏK YAŞA...

Halal qazanırsan halal varını,
Ağ çiçək sanırsan qışın qarını.
Əymədin heç zaman dağ vüqarını,
Qalan ömrünü də kişi tək yaşa.

Eşitdin hər kəsin qəm fəryadını,
Tarixə yazmısan öz soyadını.
Göylərə ucaltdın kişi adını,
Qalan ömrünü də kişi tək yaşa.

Heç zaman yalana əl çalmamısan
Yaltaqlıq eləyib alçalmamısan
Bir gün də mənasız yaşamamısan,
Qalan ömrünü də kişi tək yaşa.

Qaraya ağ deyib yarınmadın sən,
Heç kimin boynuna sarılmadın sən.
Sənin soykökünə, nəslinə əhsən,
Qalan ömrünü də kişi tək yaşa.

Vicdanla görübdü hər işi Vaqif,
Dərdli adamların dərdişi Vaqif,
Sən kişi oğlusan, ay kişi Vaqif,
Qalan ömrünü də kişi tək yaşa.

KƏNDƏ YAŞAYARAM QALAN ÖMRÜMÜ

Doğma kəndimizə çıxıb gedirəm,
Şəhərin «əlini» sıxıb gedirəm.
Mən şələ-küləmi yığıb gedirəm.
Vurub qoltuğuma solan ömrümü,
Kənddə yaşayaram qalan ömrümü.

Gülləri soluxan mən yaz kimiyəm,
Pas atıb çürüyən dəryaz kimiyəm.
Telləri qırılmış bir saz kimiyəm,
Bu şəhər eylədi talan ömrümü,
Kənddə yaşayaram qalan ömrümü.

Yadımdan çıxmadı bir an da kəndim,
Yaşadı ürəkdə, həm qanda kəndim.
Bu qərib şəhərdə bitib-tükəndim,
Fələk qıra bilər hər an ömrümü,
Kənddə yaşayaram qalan ömrümü.

Elə bil qəfəsdə yaşıyiram mən,
Ürəkdə dərd yükü daşıyiram mən.
Birtəhər çıxaraq bu cəhənnəmdən,
Gedib söndürərəm yanan ömrümü,
Kənddə yaşayaram qalan ömrümü.

Təzə arzu ilə, yeni nəfəslə,
Canımda can olan sevdiyim kəslə,
Üz tutub gedirəm böyük həvəslə,
Şəhərdə saxlayıb yalan ömrümü,
Kənddə yaşayaram qalan ömrümü.

Unuda bilmədim bir an dağları,
Saxlayıb izimi o kənd yolları.
Qaçmaq istəyirəm günəşə sarı,
Qırx ildir bürüyüb duman ömrümü,
Kənddə yaşayaram qalan ömrümü.

GƏLƏRSƏNMİ BİZƏ DE

Bir yaz günü biz görüşdük səninlə,
Ay batanda tez öpüşdük səninlə.
Beşinci gün oda düşdük səninlə,
Beşinci gün gələrsənmi bizə de?

Könlüm səni doğma sanır, yar sanır,
Bu sevgini unutmayıb hey anır.
Beşinci gün canım yanır, odlanır,
Beşinci gün gələrsənmi bizə de?

Mən bir vaxtlar cavan idim, nə dərdim,
Nə bir kədər, nə də qayğı bilərdim.

Beşinci gün sənə məktub göndərdim,
Beşinci gün gələrsənmi bizə de?

Qocalsam da gözlərimdə gözüm var,
Kül altında qaralmayan közüm var.
Beşinci gün sənə xəlvət sözüm var,
Beşinci gün gələrsənmi bizə de?

Bu sevgini oda yaptı ayrılıq,
Qılınc kimi kəsdi, çapdı ayrılıq.
Beşinci gün bizi tapdı ayrılıq,
Beşinci gün gələrsənmi bizə de?

Əlli ildir qəlbimdəsən hələ sən,
Əlli ildir bənzəyirsən gülə sən.
Beşinci gün sığal verib telə sən,
Beşinci gün gələrsənmi bizə de?

Bu sevgimiz nağıl kimi bitəcək,
O xoş günlər ilim-ilim itəcək.
Beşinci gün ömrüm sona yetəcək,
Beşinci gün gələrsənmi bizə de?

Müəllif: Vaqif İSAQOĞLU

VAQIF İSAQOĞLUNUN YAZILARI

Mustafa Müseyiboğlu adına kitabxana

Ana

Bu dünyada sözlər çoxdur, gözəl anam,
İnan ki, yenə yetmir sevdiyimi anlatmağa.
Sənin istiliyinlə mən dünyamı isidirəm,
Həyatdakı ilk cənnətim sən özünsən, canım anam.

Əllərimdən tutanda, məni qucaqlayanda,
Gülümsəyib baxanda qorxularım yox olur.
Mehriban baxışınla yoluma nur ələnin,
Sənin saf işığımla yollarım çiçəklənir.

Şəfqətli əllərinlə saçlarımı oxşadın,
Beşiyimi yelləyib layla deyib qorudun.
Mənim üçün həyatda həm güldün, həm ağladın,
İndi başa düşürəm cənnət uzaqda deyil, qəlbində gizlənirmiş.
Həyatdakı ilk cənnətim, qəlbimin ilk limanı...

İkiqat xoşbəxtlik

iki qızım – iki gözüm .
Ruhumun, qəlbimin iki yarısı.
Biriniz sakit liman, birinizsə od-alov,
Fərqli olsanız da siz,
Qəlbimin ən saf yerindəsiniz.

iki qızım – iki mələyim,
Siz mənim sevincim, qürurumsunuz,
Səmadakı sonsuz ulduzumsunuz.
Sevgiylə döyünən qəlbimsiniz siz.
Yaxşı ki, varsınız siz hər ikiniz!

iki qızım – iki qanadım.
Qəlbinizə dolsun xoşbəxtlik nuru.
Sevinciniz yayılsın səməyə doğru,
Siz varsınız – dünya mənə doludur!
Mən sevgimlə işıq olaram sizə.

Xoşbəxtlik rəsmi

Fırçamı alıram əlimə, rənglər gülür mənimlə,
Günəş sarı, bulud mavi – hər toxunuş sevinc verir.
Quşlar uçur kanvasımda, çiçəklər rəqs edir,
Hər fırça toxunuşu “Xoşbəxtlik!” deyir.

Dünyanı rənglərlə gülümsədirəm,
Yayılr hər küncə xoşbəxtlik anı.
Fırçam toxunduqca izlər danışır.
Ürəyimdən gələn sevinci paylaşır!

Palitramda gözəl həyat, sevgi, ümid,
Xoşbəxtlik daşıyır hər nöqtə, hər xətt.

Rənglər danışdıqca, gülümsəyirəm,
Hər anı sevgiyə yaşayırım mən!

Mən ümidlə yol gedirəm

Bu həyatın yükü ağır,
Addım-addım yol gedirəm.
Ömrün buludlu günlərin
Gülümsəyib yad edirəm.
Mən şükür edib hər günümə, hər anıma,
Bir məqsədlə, bir ümidlə,
Xoş arzuyla yol alıram.
Yol gedərkən mənə baxıb
Addımımın ağırlığın,
Gözümdəki qəm qüssəni,
Qəlbimdəki həyəcanı,
Beynimdəki hesabları heç görməyən,
Həsəd çəkən insanlara
Gülümsəyib yol gedirəm.
İnanaraq addımlayıb
İşıq gələn səmtə doğru,
Mən ümidlə gələcəyə yol gedirəm.

İstəyirəm

İllər əvvəl mən atamı itirdim.
Yox, mən onu itirmədim!
Dünya, sən onu aldın məndən.
İndi bir xahişim var səndən,
Gəl, çarxı fırladıb geriyə dönək,
Uşaqılıq ilimə səyahət edək.
Sual verəcəksən hansı illərə?
Hansı arzu, istəklərə?
İstəyirəm, istəyirəm yenə qapımız döyülsün,
Atam gəlsin evimizə.

İstəyirəm uşaq olum, qucağına alsın məni.
İstəyirəm mən arada küsüm ondan,
O da məni əzizləsin,
Mənə arxa – dayaq olsun.
Bilirəm, ey dünya,
Bu bir istəkdir.
Arzular, istəklər bitmir dünyada.
Şikayət etmirəm mən sənə, dünya.
Əksinə, təşəkkür edirəm sənə.
O təmiz ürəkli, mərd insan üçün
Gözəl atam üçün borcluyam sənə.

Ana qəlbli güclü qadın

*Azərbaycan Uşaqlar Birliyinin sədri, uşaq hüquqları müdafiəçisi
Kəmalə Ağazadəyə həsr edilib*

Qadınsan, bir ordu tək qüvvətlişən.
Mərhəmət ən böyük gücündür sənin.
Bu güc sənin zəhnindədir, sevgindədir,
Gözəlliklə dolu olan sənin o saf qəlbindədir.
Ana qəlbli güclü qadın!

Həyatın sərt küləklərinin sındırdığı körpələrə,
Qorxu dolu anlarında “ana”, “nənə” sözlərini
Cəsarətlə deməsinə nəfəs oldun, arxa oldun.
Taleləri dəyişən bir möcüzəsən,
Ana qəlbli güclü qadın!

Sən divar quraraq, ümid tikirsən,
Qaranlıq gecəni aydın edirsən.
Axan göz yaşını sən gizlədirsən,
Gülüş paylayırsan, ümid verirsən.
Ana qəlbli güclü qadın!

Qaranlıq gecənin laylasıdır sənin səsin,
Dua kimi taleləri isidəndir sənin əlin.
Sənin adın körpələrin taleyinə yazılındır,
Sənin əlin hər uğurda çiyinlərdə görünmədən daşındır.
Ana qəlbli güclü qadın!

Novruz nəğməsi

Boylanır çiçəklər çöllərə sarı,
Süzülür səmadan bahar nəfəsi.
Günəş dan yerində nur kimi gülür,
Aydın sabahlara yol salır ümid.

Sular pıçıldaşib daşlara dəyir,
Atlanır od üstə saf niyyətimiz.
Qışın kədərini əsən yel qovur,
Torpağın səsiylə oyanır bahar.

Süfrə bərəkətli, səməni yaşıl,
Tonqal ətrafına biz yığışmışıq.
Cücərir məhəbbət qəlblərimizdə,
Yenidən həyat həvəsi doğulur bizdə.

Sevgi, məhəbbətdir sədaqətimiz,
Novruzla dirçəlir ümidlərimiz.
Qədim nəğməsiylə bu ulu bayram,
Birliyə, dostluğa səsleyir bizi.

Rəssam qızıma

Rəssam qızım, çək rəsmimi,
Üzümdə kədər olmasın.

Sən nuru çək, parıldatsın gözlərimi,
O gözlərdə sevgi dolu ürəyimi.

Bir gözümdə bacını çək, o birində özünü,
Hər fırça toxunuşun əks etdirsən ruhumu.
Bir anlığa yox elə kədərin kölgəsini,
Rənglərinlə canlandır həyatın nəğməsini.

Fırçanla can tapsın həyatın rəngi,
Boya qəlbimdəki sonsuz ümidi.
Mənim gülüşümü, səadətimi,
Ruhumu hər xətdə əbədi əks et.

Həyatımın rəngi bir gün solarsa,
Yaşayar ümidim rəsmlərində.

Müəllif: [D.Mirzə](#)

[D.MİRZƏNİN DİGƏR YAZILARI](#)

[DAHA ÇOX MƏLUMAT BURADA](#)

Oxuyun >> [Gözündə tük var](#)

[Zaur Ustacın şeirləri haqqında](#)

[I>>>>>BU HEKAYƏNİ MÜTLƏQ OXU<<<<<I](#)

[Mustafa Müseyiboğlu adına kitabxana](#)

GEDİŞİM UDUZUB BARIŞMAĞIMDI

Ömür kitabımı varaqlayıram,
Qaranlıq, işıqlı günlərə bölüb.
Beynimdə dünəni soraqlayıram,
Şahidim azalır, çoxusu ölüb.

Səsimə çox zaman hay verən yoxdu,
Xəyala dalıram əlim üzümdə.
Sanmayın tənhayam, ətrafım çoxdu,
Nə olsun uzaqdı, yaddı gözümdə.

Arxaya baxıram, qaralan yoldu,
Nə bir qaraltı var, nə səs-səmir var.
Bu qədər yol gəldim, görən nə oldu,
Axı ad, soyad var, keçən ömür var.

Bircə şey bəllidi mənə həyatda,
Sağlamsan, sağsansa qədrin bilinir.
Beyində, şüurda, dərin alt qatda,
Köçən sıfırlanır, tezcə silinir.

Yaşa, qədrini bil, var olan canın,
Geridə qalanı Yaradan bilir.
Çıxar ləzzətini bu günkü anın,
Çünki sabah gəlir, ayrı gün gəlir.

Demə ki mələyəm, yoxdu günahım,
Təqsirim hər şeyə qarışmağımdı.
Dünyaya gəldim ki, sizlərə baxım
Gedişim uduzub barışmağımdı.

OIMASIN

İstəmərəm gözüm dolsun,
Məni görənlər kəs olmasın.
Tanrım işdən halı olsun,
Bəndə filankəs olmasın.

Zaman cəllad, vaxtımız dar,
Yıxılanı həmənlər udar.
İçinizdə bir qərib var,
Qıymayın, o, pis olmasın.

Oxu, bülbül, borcun durur,
Hər gün könlüm səni sorur.
Məni səsin bəmi yorur,
Qoy zil olsun, pəs olmasın.

Bəzən yatıb gec qalırım,
Dolaşmaqdan həzz alıram.

Cəhətləri səhv salıram,
Qatı duman, sis olmasın.

Səhv böyüksə, yadda qalar,
Yaddaş hər an yada salar.
Astarı üz bilsən olar,
Ağlın dəlintərs olmasın.

1lə 3ün cəmi dörddü,
Nə bir bərkdi, nə üç sərtidi.
On üç sözü kimə dərddi?!
13 sayda nəhs olmasın.

Murad, bəlli yaşın çatıb,
Baş ağrıtmə ara qatıb.
Mən biləni hamı yatıb,
Biz də yataq, səs olmasın.

DEMƏSƏ DƏ

Səhər durub şükür eylə, canda təpər deməsə də,
Keçmə ədəb sərhəddini, baxma, çəpər deməsə də.

Başın, beynin tədavüsü hərdən azca dincəlməkdi,
Can da ətdən, sümükdəndi, ağrı kəsər, deməsə də.

Sazın, sözün aşıqı ol, gözün bundan zərər görməz,
Ürək coşar, sağ ol deyər, qara ciyər deməsə də.

Hərdən tək ol, zümzümə et, köklə səsi lazım olar,
Kimsə duyur xoşu gələr, buna əsər deməsə də.

Puldu şəxsi var eləyən, boş-boşuna gedib gəlməz,
Bezər pulsuz ticarətdən, yoxdu səmər deməsə də.

Hamı səni sevə bilməz, Yaradana asi olma,
Zəlil edər həyatını, səsin kəsər, deməsə də.

Yüz ölç, bir biç, ağıllı ol, hər yetənə qulaq asma,
Ağlın səni lağa qoyar, səndən küsər deməsə də.

Kimlər gəldi, kimlər getdi, bu həyatdan bil, ay Murad
Dünya sənə biganədi, xeyrinə şər deməsə də.

NECƏ GƏLDİM, NECƏ ÇATDIM BU YAŞA

Necə gəldim, necə çatdım bu yaşa,
Heç bilmədim necə keçdi bu ömür.
Ürək istər yalan ola, dil çaşa,
Niyyətimi dümağ olan saç demir.

Nə dünəndi, nə bu gündü olanlar,
Belə olub, belə olur, olacaq.
Növbəliyi boşalanlar, dolanlar,
Dolu başı yandıranmaz olacaq.

Zaman gedir, tutanmırıq ipini,
Alışırсан, qaynayırсан, daşırсан.
Hərdən şeytan göz ağardır, təpinir,
Birdən birə əlifini çaşırсан.

Şükr edirəm məndən sonra qalana,
Təki Allah sıxıntıya salmaya.
Vay o gündən dirənəsən dalana,
Tərpənməyə çıxış yolun olmaya.

Vaxtım çoxdu olanları çözməyə,
Səbir istər yada salım birbəbir.
Qorxuram ki, ürək buna dözməyə,
Bu yaşımnda bəs eləmir tək səbir.

Necə gəldim, necə çatdım bu yaşa,
Yaradana bir ömürlük borcum var.
Yol gedirəm son mənzilə birbaşa,
Bu enerjim nəyə çatar, qurtarar.

DÜŞÜNƏK

Bu dünya xali deyil,
Geridə qalanı var.
İnsanı yığvalı deyil,
Pis günə salanı var.

Yaşadığın silinmir,
Yaddaş var ortalıqda.
Yaxşılığın bilinmir,
Nə xaliqdə, balıqda.

Həyat nehrənin tayı,
Doldurur çalxalayır.
Yaxşıya yaxşı payı,
Pisi pisə calayır.

Bir nahaq söz deyilir,
Susursan, can çəkilir.
Hərdən haqqın yeyilir,
Təpəndə turp əkilir.

Dəliddən dolu olmur,
Hər kəs tayını tapır.

Oğrunun yolu olmur,
Girir, talayır, çapır.

Uzaq ol, yanan oddan,
Bir addım çəkil dala.
Görmüsənmi heç yaddan,
Adama yanan ola.

Oxu məni, ay insan,
Qəribliyə salma gəl.
Nəsihəti heç zaman,
Vermək olmur əlbəəl.

Sözlə adam sağalır,
Çalış ürək sındırma.
Əməlin yadda qalır,
Unut, heç vaxt andırma.

Bu dünya xali deyil,
Hər sifətdə adam var.
Hamı ziyalı deyil,
Cahil olan aldanar.

EVİMƏ

Gəl qulaq as ürəyimə, bir qonaq ol can evimə,
Pişvazın ruh gətirər, şöhrət ilə şan evimə.

Sənin yerin bir ayrıdır, bilirsən ki, ürəyimdə,
İstəmərəm yad toxuna, güllü-gülüstan evimə.

Ay üzündən, gözəlim, ruhlanaram, zövq alaram,
Həll edərəm qəliz olan müşkülü asan evimə.

Bir arzum var ürəyimdə, gəlsən demək istəyəyəm,
Qibləsi məlum olan Kəbəyə baxan evimə.

Ay Murad, tövbə elə, zamanın var, gəl yoluna,
Yaradana ağır gedər, salsan əgər qan evimə.

QOŞMA

Səbirli ol, bu dünyada düz yaşa,
Düzsənsə, qəti qorxma sorğudan.
Ağız açma nadürüstə, əyyaş, a
Pənah umma fırlıdaqdan, oğrudan.

Çaylar çıxıb yatağından, düz axmır,
Qismətdi, neyləyək, sözüənə baxmır,
Kor dünyadı tutduğunu buraxmır,
Nədi səni dinc qoymayan, ağrıdan?!

Murad dinməz, dünya gözəl dolansa,
Sevinc, fərəh üst-üstündən qalansa.
Üzdə gülüş, gözdə nifrət yalansa,
Nə gözləyim ağıllıdan, doğrudan.

ÜRƏYİM

Gül açır, sevindikə, cuşa gəldikə ürəyim,
Baxıram xeyrimədir, çox olacaqdır gərəyim.
Nə desə can deyirəm, neyləməli, bəsləyirəm,
Odur mənim sütunum, çölü qızıldan dirəyim.

Hələ ki, incimirəm, şükr edirəm varlığına,
Qorxuram məni sata, hər ağrıdıqca kürəyim.

Odu mənə nəfəs verən, vücuduma yiyə duran,
Gecə-gündüz qanım içən, içimdəki bər-bəzəyim.

Hərdən olur ərköyündü, xətirinə dəyəmmirəm,
Ondan çıxır, ay Murad, hələ ki suyum, çörəyim.

ÖMRÜ BELƏ BİTİRİRİK

Mən kiməm ki?! Hamı kimi,
Allaha qul bir bəndəyəm.
Ruhumdakı sarı simi,
Tərpətdinsə, mən səndəyəm.

Nə ağımda ayım, ilim,
Nə beynimdə bir sayım var.
Daha yoxdu uzun dilim,
Gözüm kordu, qulağım kar.

Ətrafımda olanların,
Hər sözünü əyəmmirəm.
Bir qayğıma qalanların,
Xətirinə dəyəmmirəm.

Gur çıxmayır daha səsim,
Allah, düz işimi əymə!
Oynamağa yox həvəsim,
Bircə bu canıma dəymə!

Qulağımda ölüm səsi,
Yorub məni zar olmuşam.
Əstəğfurullah kəlməsi,
Söyləməkdən yorulmuşam.

Ölüm görkdü bu dünyanı,
Başa düşüb dərk edənə.
Bu gün sağsan, dünən hanı?!
Dərs olmayır mənə, sənə.

Həyat hər gün axtarışdı,
Nə tapırıq, itiririk.
Bu gün yazdı, sabah qışdı,
Ömrü belə bitiririk.

TƏCNİS

Gözəllikdə buxaq nədi, sinə nə?
Bilmirsənsə tezçə döymə sinənə.
Yoldaş olma hər səs-küydən sinənə,
Tanrı kimə bilər culasın, getsin.

Kasıb dilər yatan bəxti oyana,
Azar-bezar düşə ondan o yana.
Ayrılıqdan nə mən, nə də o yana,
Yağış gəlsin bizi sulasın, getsin.

Daş düşər, bəxtindən Murada dəyər,
Gözündə arzuya, murada dəyər.
Kim ki, verməyəcək Murada dəyər,
Oxusun, başını bulasın, getsin.

BU DA ÖMÜR... ŞİRİN NAĞİL

Darlıq nədi bilməmişəm,
Dara düşsə, bilir adam.
Şükür sağam, ölməmişəm,
O dünyaya hələ yadam.

Həyat nədi, məzar nədi?!
Yuxulayan bəndə bilmir.
Gor evinə güzar nədi?!
Anladılmır, öyrədilmir.

Öyrənməyə can çəkirik,
Elə həzıra nazirik.
Dar ayaqda dil tökürük,
Yalvarırıq, yön gəzirik.

Nə tapırıq, tez təpirik,
Günü günə calayırıq.
Nə əkirik, nə səpirik,
Var olanı talayırıq.

Həyat şirin, yaşam acı,
Mat qalırsan, seçmək olmur.
Hər ikisi qardaş-bacı,
Heç birindən keçmək olmur.

Ömrün-günün ayazından,
Qar ələdir, qara saça.
Dərd-azarın dayazından,
Kim ötüşə, kimi qaça.

Bu da ömür...şirin nağıl,
Vaxtın çatdı, düş atından.
Dağıl, a dünya, eyy, dağıl,
Kim doydı ki, həyatından?!

Müəllif: Murad MƏMMƏDOV

MURAD MƏMMƏDOVUN KİTABI

Nehir ve Kadın

Kıyılardan öksüz kalmış
Bu nehri birisi içti
Çatlak çatlak sinesine gün sızıyor
Unutulmuş evler gibi
Darmadağın yatağında kadınların
Otuz yıldır açılmayan sandığında dönüp duran
Süt beyazı duvağında kadınların

Dün bir hülya eğretiden bozma rüzgâr
Açılmayan kapıları yarın diye yutturdular
Bir gün sen de küf kokulu gömleğine bir adamın iliklenip
yiteceksin
Mağaranda bir ocaksın sahralarda yalpalanan sarhoş ılgım
Köklerini korkuluk niyetine taşıyorsun kadın
nebilsen bir bu nehre
Itır akan otlarına bir koysan baş
Hiç olmasaydı kış ne de ki çıplak ağaç
Görür müydük mahsus saklanan sevişmelerini nehirli
memleketlerin Budasalar ağaçları kuşa yazık
Ve de bir tarın simine can havliyle gönül veren nice yiğitlere
Devlet zoruyla bile aksın artık bu nehir
Başka bir temennim kalmadı öteden beri soluğu bağbozumunda
alanlardan...

Kestane

Var olmadığın bir yerde
Elin de orada sehpanın kenarına konmuş bir yaprak
Gelişigüzel
Kendine demokrat halkla
Ulusların en güzelindesin
ilkel ereğinin sesiyle
Duvarlarına yaslanmadan yürü
Gideceğin en uzak yere geri döneceksin
iki savaş arasında
Cebindeki kestaneler yeter de artar bile
Yol yoldaşla baş edilir ancak
Yazmazsam olmayacaksın
Yazmazsam elin de olmayacak o sehpanın kenarında
Kestane yiyişin de
Ne de ki hayatın bağrından koparak tantanalı girişin koluma
Baktın ki hazmedilmesi zor sessizliğimin
Beni uçuruma it yol üstü.

Sevgiliden bozma

Şehrin en utangaç ağacının
Gölgesi yutmuştu dilimizi
Dökmeden üzerimize kozalaklarını Ginkgomuz
Kötü bir uykudan uyandık sen korktun
Bakışların uzaklara savruldu masum uzaklara
Bir oğlan çocuğu bacaklarından asılmıştı orda
Bir kadın da çok üzümüştü seni sevgiliden bozma anne kılıklı
Gök gümüş tepsi neresinden başlasaydık parlatmaya
Soruyorduk kendimize
Birileri düşünecek miydi bizi elli sene yüz sene sonra
O ağaç altı yerle bir olmadan
Fakat o an
Bisiklet gıcirtısı ve bir kadın
Öpülüyordu yeşilden kırmızıya elli metre ötede
Ve sen başın eğik
Biçilmiş taze ot kokuyordu gözlerinin ıslağı
Peren perendi soluğumuz
Bıraksaydın eğer
Bir tutam saçımı kesip yüzüne serecektim
Nerde nasıl yaşlanacaktık bilmeden
Can veren bir yaz akşamı saat yediyi geçerken şimdi
Kart çimenler mevsiminde rüzgâr esiyor yine
Hala gözümün önünde süt dişlerinle gülümsüyorsun
Kelepçelerin ağır gelmiyorsa
iki kez kornaya bas sokağı dönmeden
Elveda Angelo elveda...

Ölemeyenler

Uyanın artık
Son dansını izlediğiniz anılardan
Söyleyin neden bu korku
Oysaki biz gün ışığında duvak
Alt edilmez gecelerde lale şurubuyduk
Damlayan duvarlara

Var olmayan bir dilde yazamıyorduk çünkü
 Bağırmasını da bilirdik
 Titreterek saray bekçilerini
 Bağrı yanık topraklarda
 Öcülere meydan okuyorduk küçükken
 Fakat şimdi
 Mutsuz kadınlardan korkuyoruz
 Açık sözlülüğümüz sessiz, saygılı
 Berisinde sınırların
 Fink atıyor polifonik ağıtları
 Mezarlık ziyaretçisinin
 Doğum kokuyor üst başımız
 Biliyoruz her son şiirden önce
 Vurdukça ölmeyen
 Başkaldıran yenilmez öfkelerde
 Elleri cebinde nankör halkların
 Yaralı çocukları taşıyacak bizi öforilerde

Müəllif: Lamiyə Şirvanzadə

Lamiyə Şirvanzadənin yazıları

DAHA ÇOX YENİ ŞEİR BURADA

Oxuyun >> Gözündə tük var

Zaur Ustacın şeirləri haqqında

I>>>>>BU HEKAYƏNİ MÜTLƏQ OXU<<<<<<I

Mustafa Müseyiboğlu adına kitabxana

Dünya

Divarı suvanmaz, çatı örtülməz,
Nizamsız hörülmüş hörgüdü dünya.
Ona gələn gedər, gedənlər gəlməz,
Beləcə tilsimdi, vergidi dünya...

Əvvəli gül açar, sonu qış gedər,
Cani peş alanlar, verər peş, gedər,
Əliboş gələnlər, əliboş gedər.
Hər ömrə beş günlük sərgidi dünya...

Fəxrəddin, keçənlər yazla-yay idi,
İndi də ömrümün payız ayıdı...
Səninçün, bəlkə də dədə payıdı,
Mənimçün, bir qorxunc mürgüdü dünya...!

Dünya

Yenə mürgülüsən, yenə ahəstə,
Ay səni, gözləri xumarlı dünya.
Səni vəsf eylədi nökrər də, şah da,
Ay səni rəssamlı, me'marlı dünya...

Vuruşdu uğrunda neçə xan, sultan,
Çiləndi sinənə min günahsız qan,
Əl çəkə bilmədi, əlini tutan
Ay səni bəzəkli, tumarlı dünya...

Axı kim deyir ki, cəfasız oldun?
Dondün, gələ-gələ səfasız oldun.
Sən də Leylalartək vəfasız oldun
Ay səni xəlbiri xamırlı dünya.

Gorsəm də üzünü bağçalı-barlı,
Görmüşəm içini qəmli-qübarlı...
Ətəyi qönçəli,zirvəsi qarlı,
Müdhiş qayaları mamırlı dünya.

Qəmgin Fəxrəddinəm, sirrin çoxuymuş,
Çiçəyin zəhərmiş,gülün oxuymuş,
Sənə inananın ağı yoxuymuş,
Ay səni bazarlı, qumarlı dünya.!

Mən bu dünyanın

Məni əzablarla qoydu başbaşa,
Mənə bu dünyanın nəyi xoş gələr?!
Nə dosta çevrildi, nə də sirdaşa,
Mənə bu dünyanın nəyi xoş gələr?!

Üşütdü könlümü qar, boran, ayaz,
İsided bilmədi bir bahar, bir yaz,
Sevinci səməni kökütək dayaz ...
Mənə bu dünyanın nəyi xoş gələr?!

Quruda karvan tut, dənizdə gəmi,
Daşınmaz möhnəti,daşınmaz qəmi,
Məzarlıqda bitən yasəmən kımı...
Mənə bu dünyanın nəyi xoş gələr?!

Fəxrəddin, çox yurdu görmüşəm talan,
Dilsız bir diləkdir-yarımçiç qalan...
Ölümündən başqa, hər şeyi yalan...
Mənə bu dünyanın nəyi xoş gələr !!!

Dünyanın

Gündüzləri əzab dolu,
Gecəsi zülmət dünyanın.
Başımızı adadandı
Verdiyi qismət dünyanın.

Gordüm gəlib-gedənləri,
Uddu billur bədənləri,
Harda qalıb “ədən” ləri?
Nagılı cənnət dünyanın...

Daglarından çən daşdım,
Nə dərdi var, tən daşdım,
Şələsini mən daşdım
Şələsi möhnət dünyanın.

Gözdə qalmaz tər, gülüşü,
Zəqqum olar, zər gülüşü,
Hər sevinci, hər gülüşü
Boynuma minnət, dünyanın...

Fəxrəddinim qəmə qaldı,
Qəmi, sarı simə qaldı
Kim apardı? Kimə qaldı?
Varına lə'nət dünyanın...!

Bu yollar

Bu yollar yorur adamı,
Yaman daşlı-qalaqlıdır...
Hər otağın sönər şamı,
Hər könül qəm otaqlıdır...

Dərə dağdan çəkər az-az,
Dərə dağa ucalanmaz!
Düz əyrisiz yaşayanmaz,
əyri düzə badaqlıdır.

Hər diləyə dil bağlama,
Hər gülənə gül bağlama,
Zəmanəyə bel bağlama,
Yamaqlıdır, yaltaqlıdır.

Biri günah, biri savab,
Olanlara gəl eylə tab
Ömür dediyimiz kitab,
Yarıyacan varaqlıdır...

Bu nə yuxu, bu nə rəya,
Bu nə xəyal, bu nə xülya?
Cənnət sandığımız dünya,
İndi kəfən soraqlıdır...

Çox ədalət sorma qardaş,
Bogazini cirma qardaş,
Heç özünü yorma qardaş,
Kim güclüsə, o haqlıdır.!

Fəxrəddinəm, verdim yaşı,
Nə taparam öndə, yaxşı,
Xatirəmin dağı, daşı
Qəm odlu, qəm ocaqlıdır.

Məni

Vaxtla güləşənəm, bəxtlə döyüşən
Eh, anam nə günə doğubdur məni...
Mən öz dərdlərimi boğa bilmirəm,
Dərdlərim bələkdən boğubdur məni.

Demə ki, bu dağlar niyə dumandı,
Elə dəyişməyib, zaman zamandı
Nadan şərəfsizin şər donlu andı
Bir divar küncünə sıxıbdır məni.

Varlının hər yerdə yanar çaxmağı,
Yoxsulu sanarlar elin axmağı.
Bə'zən bir haqlının haqsız çıxmağı
Ocaqsız yandırıb-yaxıbdır məni...

Ürəyim, bu qədər özünü sıxma,
Yanğınlar çox olur, neyniyək, qorxma,
Vicdan itgin düşüb, vicdana baxma
Vicdan nağılları yığıbdır məni...

Qəmgin Fəxrəddinəm, bax bu cahana,
Nə haqqa güvənmə, nə də divana,
Mö'minə baxanda, rəhmət şeytana...
Böhtanlar boğaza yığıbdır məni...!

Mənimmiş

Eh, anam doğmadı pəhləvan məni,
Dünyanın ən ağır daşı mənimmiş...
Gölmə götürmədim, göz götürüncə,
Gözlərin bulanan yaşı mənimmiş...

Gəzdim çəmənləri bülbülsayağı,
 Olmadı konlümün bir kəs dayağı,
 Sevincin bəxtimə düşməz ayağı,
 Kədər, möhnət, başı mənimmış...

Fərəhli günlərə qaldım tamarzı,
 Dünyadan nə qədər göturdüm nazi,
 Nə yayı gəlmədi, nə də ki, yazı
 Gərdişin payızı, qışı mənimmış...

Çula bəzək vurdu zəri, zi'nəti,
 Könlüm bu dövrənlə bərişməz qəti.
 Tanrım, kimə verdin bəxti, qisməti,
 Bu paydan səbət, boşu mənimmış...

Fəxrəddinəm, bezdim əlindən qəmin,
 Düzdü saçlarıma dağların çənın.
 İkirəng dünyanın dan üzün sən –
 Zülmətdə qaralan qaşın mənimmış...

Bəs hanı?

Dostdan deyən-dastan deyən ey könül
 Sənə sarı gələn dostlar bəs hanı?
 Səndən ayrı bir qurtum su içmiyəm,
 Səndən ötrü ölən dostlar bəs hanı?
 Ağlım kəsmir qürub anı şən gələ,
 İnanmazdım bu dağlara çən gələ,
 Tikəsini bütöv taxıb çəngələ,
 Sənlə yarı bölən dostlar bəs hanı?

Dağ odur ki, vüqarını saxlasın,
 Bağban odur, bağın hər gün yoxlasın...

İndi çağır,dəsmal tapsın, aqlasın
Şad günündə gülən dostlar bəs hanı?

Fəxrəddinəm, de hansı gül solmuyub?
Heç bir çanaq axıracan dolmuyub...
Dünya özü qədirbilən olmuyub
Sorma, qədirbilən dostlar bəs hanı!

Qananam

Qafil, mənə irad tutma, qınama,
Neynəmişəm axı, belə qınanam?
Yüz sınaqdan alnıaçıq çıxmışam,
Yüz sınaq da innən belə sınanam...

Yaltaq olub incəlmədim,şişmədim,
Alçaq olub daban dibi eşmədim,
Qanmazlıqdan bu günlərə düşmədim
Səhv anlama ay duyğusuz, qananam.!

Gözlədiyim bir əlçatmaz sərabmış,
Dost ülfəti iki qədər şərabmış,
Tək qalmışam, dünya yaman xarabmış,
Vardı əzəl yüz qardaşım, on anam...

Fərq qoymadım nə varlı, nə yoxsula,
“Həyat” kimi baxmamışam mən pula,
Yeri gəlsə, qul olaram bir qula,
Yeri gəlsə, Allahı da dananam...

Fəxrəddinəm, dərd daşımaq hünərmiş,
Dilsiz qalan diləklərim dinərmi...

Keçen günlər bir də geri dönərmə?
inanmıram... kaş bircə yol inanam...

Etiraf

Bal kimi anları nəyə dəyişdik,
Niyə belə düşdük uzaqdan uzaq?
Öldü aramızda ən gözəl illər
İnsan şüurunda vəhşətlərə bax...
Biz harda doğulduq, harda qocaldıq,
Bir idi, bölündü ikiyə ürək...
Bir parça çörəyi dastana saldıq...
Hardan olsa, gələr bir tikə çörək.

Bəzən, düşündükcə ölürəm, nəşə,
Bu bizə nə qışdır, nə də bahardır...
Adam kasıblığı qəbul eyləsə,
Vallah bu dünyada hər şeyi vardır..!

Uzun danışanlar qıssın səsini,
Gəl çəkim həyatın xəritəsini;
-Məsələn:-ağaclar, budaqlar varın,
Budaqlar altında, bulaqlar varın,
Yanında, dövrəndə uşaqlar varın,
Canına “can” deyən dodaqlar varın,
O köhnə divarda suvaqlar varın,
O sakit axşamlar, sabahlar varın...

Can qıya bilmirik bu boyda cana,
Daha nə lazımdır axı insana...
Nə də ki, məzəli bir neyimiz yox,
Nə elə gücümüz, nə heyimiz yox,
Qəbrə götürəcək bir şeyimiz yox...

Saraylar min dəfə tərک edib bizi,
Min dəfə dəyişib tini,dalanı.
Əbədi əlində saxlayanmazsan,
Adına yazılıb, sənin olanı...!

Hayana aparır bu yollar bizi?
Hayana aparır bu pullar bizi?
Yamanca çaşdırdı bu dollar bizi... !
Sonladı bu qayğı, bu qallar bizi...!

Ömür çox qısadır, ömür çox gödək
Ulaq örkənitək, it zənciritək...!

Müəllif: Fəxrəddin Gədəbəyli

Moskva ş.

Fəxrəddin Gədəbəylinin yazıları

DAHA COX YENİ ŞEİR BURADA

Oxuyun >> Gözündə tük var

Zaur Ustacın şeirləri haqqında

I>>>>>BU HEKAYƏNİ MÜTLƏQ OXU<<<<<<I

Mustafa Müseyiboğlu adına kitabxana

Bir ovuc torpaq

Bir ovuc torpağı götürdüm ələ,
Ayrılıq sözünü gətirdim dilə.
Özüm bilə-bilə sıxdım əlimi,
Yenidən torpağı buraxdım yerə.
Çırpınan ürək tək o gəldi mənə,
Kimləri udmusan, ey qara torpaq?
Əzizi-xələfi salmısan uzaq,
Sənin qucağında, de, kimlər yatır?
Şah ilə nökerə sən fərq qoymadın,
Burda sən onları heç ayırmadın.
Hər biri olubdur bir ovuc torpaq —
Bunun üçün, ey insan, vuruşmaq nahaq.
O bizim heç zaman olmayacaqdı,
Onun üçün vuruşan uyuyacaqdır,
Bir ovuc torpaq olana qədər,
Bu dünya viranə qalana qədər.
De, kimlərə dərman olubdu səndən,

Göz yaşı axıdıb töksə sinədən?
Bir yazıq ananın, bax, naləsindən
Yoğrulub qaraya boyanan torpaq —
Bəlkə də fəryaddan oyanan torpaq.

Yaz yağışı

Dünən yağış yağırdı —
Sevimli yaz yağışı.
Bu yağış isladırdı,
Saf sevgini, baxışı.
Ürəklərə yağaydı —
Kaş ki, bu yaz yağışı
isladaydı qəlbimdə
Olan gözəl naxışı.
Bu naxış xatirədir,
Yaz yağışından qalıb.
Sular göydən düşdükcə,
inan, qəlbim üşüyür.
O torpağa düşəndə
Gözəl qoxu bürüyür.
Yaz yağışı, bir dayan —
Ürəyimdə nisgil var.
Göydən düşən damcılar
Xəyalları da yuyar.
Yağ, aramla sən yağ ki,
Dərin xəyala dalım,
Gözlərimi yumaraq
Xatirələrə dalım...
Qoy küləklər gətirsin
Cavanlığın ətrini,
Bu qış ömrümə yağ ki,
Bəlkə baharım gələ...

Mən dünyanı uduzmağa gəlmişəm
Mən dünyanı uduzmağa gəlmişəm,
Payız fəslə ağlayaraq gəlmişəm.
Bu gəlişlə sevincləri silmişəm,
Bu dünyaya uduzmağa gəlmişəm.
Mən sevgidə gözlərimi silmişəm,
Ürəyimin səsini dinləmişəm.
Həqiqətin kor gözümlə görmüşəm,
Mən bu dünyaya uduzmağa gəlmişəm.
Anlamırdım həyat belə qısadır,
Gənclik ömrü yanmaq üçün puçadır,
Nakam sevgi ömür tək qısadır,
Ömrü boyu heç olmağa gəlmişəm.
Mən dünyaya uduzmağa gəlmişəm.
Bu dünyaya uduzan kim, udan kim,
Fərəhindən qanadlanıb uçan kim,
Mənim kimi röyalarda yatan kim,
Zər də tutub oyunlara baxan kim,
Həyatı ilə razılaşıb qalan kim,
Arzusuna, niyyətində çatan kim,
Mən kimi xəyallarda qalan kim,
Mən dünyada uduzmağa gəlmişəm.

Müəllif: Kifayət Kərimqızı

Kifayət Kərimqızının digər yazıları

I>>>>>BU HEKAYƏNİ MÜTLƏQ OXU<<<<<I

Mustafa Müseviboğlu adına kitabxana

Tölgin Abanov (1967)

Tölgin Abanov – v 1967-ci il 30 iyul tarixində müəllim ailəsində anadan olmuşdur.

O, Özbəkistan Dövlət Dünya Dilləri Universitetinin rus–özbək filologiyası və tərcümə fakültəsində təhsil almışdır.

1994-cü ildən mətbuatda fəal iştirak edir, rus dilində də

məqalələri dərc olunmuşdur.

2006-cı ildə “Çolpan” nəşriyyatında, vilayət üzrə M.Yusif adına yaradıcılar toplusunda yaradıcılıq nümunələri çap edilmişdir.

2009-cu ildə “Respublika özbək dili Daimi Konfransı”nda məruzələrlə iştirak etmiş, elə həmin il müstəqillik mövzuna həsr olunmuş ilk şeirlər toplusu – “Şadlıq günü” adlı kitabı nəşr edilmişdir.

Onun yaradıcılıq nümunələri “Nəfosət guldastəsi”, “Çolpon davamçıları”, “Dövrümüzün dahi yaradıcıları”, “Duyğuların tərənnümü” kimi bəyazlara daxil edilmişdir.

Beynəlxalq Turan Yazarlar Birliyinin üzvü, “Durmon” yaradıcılar klubunun üzvüdür.

“Abdülhəmid Çolpon”, “Elm-fənn fədaisi” döş nişanları, həmçinin Qazaxıstan Respublikasının “Xalqlar dostluğu” döş nişanı ilə təltif olunmuşdur.

Ədəb-ərkanın əsası – intizam

(Tərbiyəvi dərs saati)

Dərs prosesi qəfil açılan qapı və “icazə varmı?” deyən bir səsle pozuldu. Sınıfda müəllim və şagirdlərin fikri yayındı. Dərsə gecikmək intizamsızlığın bir göstəricisidir. Bu nöqsan üzərində, şübhəsiz ki, müəllim-ustad işləməlidir. Bəs təcrübəli müəllim dərsə gecikmiş şagirdin səhvini onun özünün dərk etməsinə necə kömək edə bilər?

Gəncliyimiz, şagirdlik illərimiz yadıma düşdü. Gecikənlərə bir müəllimimiz belə deyərdi:

“Diqqətinizi tarix səhifələrinə yönəltmək istəyirəm. Klassik ədəbiyyatımızın görkəmli nümayəndəsi Zəhirəddin Məhəmməd Babur ədəb-əxlaq və intizam sahəsində olduqca heyrətamiz nümunələr göstərmişdir.

Ədəb haqqında belə bir hadisə var: Rəqibi olan şah İbrahim Ludi məğlub edildikdən sonra, onun anası – kraliçə Bayda tərəfindən bir neçə dəfə sui-qəsd təşkil olunur. Səhhəti zəifləyən şah Baburun hüzuruna sui-qəsd edən dəstənin üzvləri gətirilir.

Babur yanındaki məmuruna asta səslə tapşırır:

– Kralıçanı anamız kimi hörmətlə əzizləyin. Övlad dərdi ilə yanan, həsrət çəkən ananı qoruyun, ona əziyyət verməyin. Baxın, bu necə yüksək ədəb-əxlaq, özünü başqalarından üstün tutmamaq nümunəsidir.

Aşağıdakı rübailəri də məhz bu mənada yazılmış kimi görünür:

Kim vəfa etsə, vəfa tapar,

Kim cəfa etsə, cəfa tapar.

Yaxşı insan pislik görməz heç vaxt —

Kim pisdirsə, cəzasını tapar.

Şah Babur öz əsgərlərinin nizam-intizamına böyük diqqət yetirirdi. Ola bilsin ki, minlərlə nəfərlik orduları məğlub etmələrinin səbəbi də məhz bu intizam idi. Hətta ona sui-qəsd edən riyakarlara əl qaldırmamasından da görünür ki, sarayda hər hansı bir iş görülməzdən əvvəl bütün xidmətçilər məsləhətləşərək hərəkət edirdilər.

Onların çoxu bizim həmvətənlərimiz idi. Qəlblərində daim

Vətən həsrəti ilə yaşayırdılar:

Bütün eli mərhəmətə çağırın,

Qatilini bağışlayan, günahını keçən,

Bizə yurddaş olan Mirzə Babur —

İbrəti ilə gözlərimizə yaş gətirən...

Əzizlər! Babalarımızın mirasını qorumaq, onların yaratdığı yüksək mənəviyyatdan bəhrələnmək və onu gələcək nəsillərə ötürmək bizim borcumuzdur.

Ustad nəsihətləri bu günün gənclərinin — kamil nəslin tərbiyə və təhsili yolunda mühüm bir vasitə ola bilər.

Tərcümə: Cahangir NAMAZOV

DAHA ÇOX MƏLUMAT BURADA

Mustafa Müseyiboğlu adına kitabxana

Müntəzir (Ortiqan Cabbarova)

Müntəzir (Ortiqan Cabbarova) 1952-ci ildə Namangan vilayətinin Pop rayonunun Uyğur kəndində anadan olmuşdur. 1975-ci ildə Kokand Dövlət Pedaqoji institutunun özbək dili və ədəbiyyatı fakültəsini bitirmişdir. Uzun illər rayon məktəblərində şagirdlərə ana dili və ədəbiyyat fənlərini tədris etmişdir.

Bununla yanaşı, rayon qəzeti olan “Pop Tonqi” qəzetinin redaksiyasında bir neçə il jurnalist vəzifəsində çalışmışdır. Şairənin şeirləri rayon, vilayət və respublika qəzet və jurnallarında, həmçinin “Pop Ahəngləri”, “Şükrona”, “Gülşən diyar tərənəsi”, “Qırğız–Özbək antologiyası” kitablarında dərc edilmişdir.

Onun “Marjonun üzülməsin” adlı kitabı 2016-cı ildə “Mühərrir” nəşriyyatında, “Gözəl bayatlar” adlı şeirlər toplusu 2024-cü ildə, “İlahi çeşmə” adlı şeirlər və esselər toplusu isə 2025-ci ildə “İstedad Ziya Press” nəşriyyatı tərəfindən nəşr olunmuşdur. İstedadlı yaradıcılıq nümunələri “XXI əsr Namangan ədəbi bostanı” antologiyasına daxil edilmişdir.

ÜRƏKLƏRDƏ TURAN NƏFƏSİ

Esse

– | –

Bu ilin sevimli aprel ayının son günlərində Qazaxıstanın Almatı şəhərində keçirilən Dünya türk xalqlarının X poeziya və musiqi festivalı mənim iştirak etdiyim ən gözəl toplantılardan biri oldu. Ora getmək üçün Daşkənd–Almatı qatarına mindik. Vaqonun qapısı önündə dayanan nəzarətçi gənclərdən biri yerlərimizi göstərərəkən soruşdu:

– Qazaxca danışım, yoxsa rusca?

– Qazaxca danışa bilərsiniz, biz başa düşürük, – dedik.

Bu səmimi münasibətdən bir-birimizə qəlbən yaxınlığımız, qohumluğumuz açıq-aydın hiss olunurdu.

Ertəsi gün festivalın açılış mərasimi oldu. Bu tədbirdə iştirak

edən özbək, qazax, qırğız, azərbaycanlı və digər türk xalqlarının nümayəndələri – şairlər, yazıçılar, jurnalistlər milli geyimlərdə gəlmişdilər. Festivalı qazax aşığı Erjan Alaşqan ağa açdı.

O, əsrlər boyu kökləri eyni qaynağa bağlı olan türk xalqları haqqında elə bir coşqu ilə danışdı ki, həyəcanla çalınan alqışların sədası bütün zalı titrətdi.

– Biz türklərik! – dedi o. – Kimimiz Balkan türkü, kimimiz Qafqaz türkü, kimimiz Daşkəndin, Xivənin türkü, kimimiz Altayın türkü!

Biz bir elik, bir millətlik, qanımız birdir, canımız birdir. Zamanlar keçsin, dövrlər dəyişsin – biz dəyişə bilmərik.

Bizim üçün özbək, qazax, qırğız deyə ayrı-ayrı millətlər yoxdur, bir türk ulusu vardır. Başımız bir olsa, birliyimiz güclü olsa, bizə qalib gələcək düşmən yoxdur!

Festival iştirakçılarının həyəcanlı simalarında, sevgi dolu baxışlarında bir-birinə olan hörmət və qardaşlıq nuru parlayırdı.

Doğrudan da, Yer üzünün böyük bir hissəsində yaşamış türk xalqları müxtəlif tarixi səbəblərdən parçalanmış olsa da, qardaşlıq və birgəlik duyğularını qoruyub saxlayan varislərik.

Mən tarixçi deyiləm. Lakin bəzi mənbələrə əsaslanaraq ulu yurdumuz haqqında qısaca danışmağı yerində sayıram.

Nitqimizdə tez-tez “Türk”, “Turan”, “Türküstan” anlayışlarını

işlədirik. Mənbələrə görə “Türk” adı Nuh peyğəmbərin oğlu

Yafəsin oğlu Türk adı ilə bağlıdır. Nuh peyğəmbərin Ham, Sam və

Yafəs adlı üç oğlu olmuş, tufandan sonra Yer üzünü bu üç oğul

arasında bölmüşdür. Yafəsin böyük oğlunun adı Türk idi. Yafəs

vəfat etdikdən sonra onun yerinə ilk oğlu Türk hökmdar olur.

Rəvayətlərə görə, Türk ədalətli və mərhəmətli hökmdar idi.

Deməli, Türk Turan ölkəsinin ilk xaqanı olmuşdur.

Turan torpağı isə “Şərqdə Sakit okeandan Qərbdə Balkanlara

qədər, Cənubda Himalay dağları, Tibet və Şimali Hindistandan

Şimal qütbünə qədər uzanan sonsuz bir ərazini” əhatə edirdi.

“Turan” anlayışını işlətdikdə, ulu babalarımızın minillər öncə

yaşadığı geniş bir coğrafiyanı nəzərdə tuturuq. Türküstan isə Turanın mərkəzi hissəsidir...

II

Festival günlərində hər gün müxtəlif mövzularda tədbirlər keçirilirdi.

Qazaxıstan Milli Kitabxanasında böyük sərkərdə Muğalı Bahadır Künqovar oğlunun anadan olmasının 855 illiyinə həsr olunmuş elmi-praktik konfrans da olduqca təsirli keçdi.

Yaradıcı qrupumuzun bir hissəsi “Edelveys” yaradıcılıq evində, biz isə Əl-Fərabî adına mehmanxanada yerləşdik. Bizə Türkiyədən gələn yaradıcılar da qoşulmuşdu.

Hər axşam onlarla bir araya gələr, səmimi məclislər qurardıq, qızgın poeziya gecələri keçirərdik. Hər birimiz öz dilimizdə şeirlər oxuyar, mahnılar oxuyardıq. Bu görüşlərdəki duyğular, ilhamlar və nəğmələr sanki ürəklərimiz arasında körpüyə çevrilirdi.

Məni xüsusilə Beynəlxalq Türk Dilli Xalqlar Poeziya və Musiqi Festivalının təşkilatçısı, Türk Dünyası Beynəlxalq Çukurova Ədəbiyyat Dərnəyinin rəhbəri Halise Tekbaş xanım heyran edirdi. Qaraçadan gəlmiş, orta boylu, qapqara gözləri işıldayan bu fədakar qadının qəlbində və sözlərində türk xalqlarının birliyi çağırışı vardı.

Biz yaradıcılar harada və nə zaman görüşsək, dərhal bir-birimizlə tanış olur, ünvanlarımızı bölüşürdük. Mən azərbaycanlı şairə Bənövşə Daşdili ilə yaxın dost oldum. O mənə “Sən yanımda olmayanda”, “ilk sevgimiz nağıl idi, əzizim” adlı kitablarını hədiyyə etdi.

Bir həftəlik görüş biz yaradıcılar üçün az gəldi. Vaxtı qısqanırdıq. Görüşən kimi şeir, ədəbiyyat haqqında söhbət edirdik, xatirə şəkilləri çəkirdik. Hamımız türk xalqlarının layiqli varisləri olduğumuzla qürur duyuruq.

Essemin sonunda türk xalqları haqqında böyük şəxsiyyətlərdən

birinin fikrini qəlbinizdəki sakit, amma oyaq duyğuların ixtiyarına buraxmaq istəyirəm:

“Türklər hansı işi görsələr, mütləq uğur qazanırlar. Basra ədəbiyyatı, Yunan fəlsəfəsi, Çin sənəti türklərə əvvəldən məlum idi. Türklər çevik, canlı, fəal və zəkaldırlar. Onlarda mənəvi dəyərlər maddi dəyərlərdən üstündür. Mühəribədə məsuliyyət baxımından onlar yer üzündə lənətlənməmiş yeganə millətdir. Türklərdə vətənpərvərlik hissi çox güclüdür. Onlar yaltaqlıqdan, ikiüzlülükdən, yalandan, böhtandan, hiylədən uzaqdırlar. Türklərin qəlbi safdır. Onların dili bədəni və səsi kimi gözəldir.”

Türk xalqları, onların qəhrəmanlıqla dolu keçmiş, ədəbiyyatı və sənəti haqqında deyilmiş saysız-hesabsız dəyərli fikirlər var. Ulu əcdadlarımız və Turan yurdumuz haqqında yazmaq üçün minlərlə səhifə gərəkdir.

Bu gözəl festival təəssüratlarını yekunlaşdırarkən vurğulamaq istəyirəm ki, bizim yaradıcı qəlblərimizi coşduran duyğu – xalqımıza, əcdadlarımızın ruhuna, dünya xalqları arasında böyük mövqeyə malik Ulu Turana olan sonsuz məhəbbət idi.

Bizim səylərimiz və çağırışlarımız Turan torpağının varisləri olan türk xalqlarının birliyinə, türk xalqları ədəbiyyat və sənətinin daha da inkişafına atılmış bir addım idi. Bu addımlar bütün türk xalqları və yaradıcılar üçün mübarək və uğurlu olsun!

- “Vətən duyğusu” kitabından.
- Əl-Cahiz, məşhur ərəb tarixçisi, IX əsr, “Türklərin fəziləti” əsərindən.

Tərcümə: Cahangir NAMAZOV
DAHA ÇOX MƏLUMAT BURADA

Mustafa Müseyiboğlu adına kitabxana

Пауло Коэльо

Катон уо'ли

Kaman yolu: Özümü kəşf etdiyim əsər”

Paulo Coelho özünün “Kaman yolu” əsərində ölkənin ən yaxşı oxatanı Tetsuyanın kəndində bir oğlana verdiyi nəsihətləri nəql edir. Əsərdə gündəlik zəhmətimiz və səylərimiz, çətinlikləri necə aşmaq, məqsədiniz yolunda möhkəm dayanmaq, risk etmək və təhlükəli vəziyyətlərdə həll yolu tapmağa cəsəret etmək kimi mövzular qaldırılır.

Paulo Coelho bu səhifələrdə yeni yanaşma, uyğunlaşma bacarığı, həvəs, dəyişikliklərə açıqlıq və komanda şəklində işləmək kimi gündəlik fəaliyyətimizi yaxşılaşdıran dəyərləri ifadə etmişdir.

“Belə bir əsər yazdım ki, orada kaman, ox, hədəf və oxatan birlikdə çətinlik və inkişafdan ibarət sistemin ayrılmaz bir hissəsini təşkil edir”, – deyə Paulo Coelho bildirir.

“Kaman yolu” əsərini oxuduğum zaman çox təsirləndim və motivasiya aldım. Bu kitabı bir dəfə oxusam da, yenidən oxumaq istəyirəm. Həyata olan ümidim sönmüşdü, hər şeydən birdən yorulmuşdum. Lakin kitabdakı bu cümləni oxuyanda – həyata artıq sevgi bəsləmədiyim gün məqsədin də qarışır və çətinləşir – həmin gündən etibarən dəyişməyə başladım. Həyatı sevməyi öyrəndim və bütün çətinliklərin keçib gedəcəyini anladım.

Müəllif: [Juraeva Aziza Rakhmatovna](#)

Author: [Juraeva Aziza Rakhmatovna](#)

[DAHA ÇOX MƏLUMAT BURADA](#)

Oxuyun >> [Gözündə tük var](#)

[Zaur Ustacın şeirləri haqqında](#)

[Mustafa Müseyiboğlu adına kitabxana](#)

Şeirimizin AĞ SƏSİ - [Qulu AĞSƏS](#)

Bu dəfə sizə Qulu müəllimdən danışmaq istəyirəm. Yox, yox, tələsməyin, professor Qulu Məhərrəmlini deyil, əməkdar jurnalist Qulu Zeynalovu nəzərdə tuturam. Onu həm də şair Qulu Ağsəs kimi tanıyırlar. Söhbətim maraqlı olsun deyə, araşdırarkən qarşıma çıxan müxtəlif müsahibələrindən nümunələr də gətirməyə çalışacağam. Həm ədəbi jurnalın baş redaktoru, həm bir şair və həm də bir insan kimi onun haqqında söyləyəcəyim fikirlərin obyektiv olacağına ümid edirəm...

Deyir ki:- “Əsil şeir odur ki, onu başqa dillərə çevirmək mümkünüdür. Əgər mən şeiri doğma dilin üstündə yox, dilin qırağında yaradırsam, o batdı getdi. Bunu bir dəmiryolu kimi təsəvvür etmək olar. Dil özü bir dəmir yoludur. Biz şeirləri bu “relsin” üstünə qoyanda yol nə qədər uzanırsa, şeir də o qədər gedəcək. Əgər şeiri kənara qoymuşuqsa, onlar yanlarından ötən şeirlərə əl eləməklə məşğul olacaqlar. Bu gün Azərbaycanda baxıb əl olunası yüzlərlə, minlərlə “poetik” nümunələr yaranır. Onları həqiqətən də əsil şeirdən ayırmaq çox çətindir...”

1969-cu ildə Ağdamda dünyaya gəlib. İlk şeirini doqquz yaşında yazıb. Amma on bir yaşından mətbuatda çap olunmağa başlayıb. Daha dəqiqi, ilk dəfə Lenin haqqında yazdığı şeir “Azərbaycan pioneri” jurnalında çap olunub. Böyük ədəbiyyata isə 1990-cı ildə “Ulduz” jurnalında çap olunan şeirləri ilə təşrif buyurub. İndiyədək şeirləri türk, rus, özbək, gürcü, ukrayna, polyak dillərinə tərcümə edilib. Bir neçə kitabın müəllifidir. 2015-ci ildə “Azərbaycanın əməkdar jurnalisti” fəxri adına layiq görülüb. On ildən çoxdur ki, “Ulduz” jurnalının baş redaktorudur...

“Bu gün dünya ədəbiyyatında siyasiləşmə motivlərini hiss etməmək mümkün deyil. Dünya ədəbiyyatı adı ilə bukmeyker kontorları səviyyəsində təbliğatı aparılan, çox asanlıqla bestsellerə çevrilən əsərlər hardansa idarə olunur. Xüsusilə son illərin ədəbiyyat sahəsində verilən “Nobel” mükafatları birmənalı olaraq siyasi yük daşıyır. Yəni hansısa ölkənin tutduğu mövqeyə görə bu mükafatlar təqdim olunur. Məsələn, insan haqları uğrunda mübarizəyə görə, “Nobel” mükafatı verilmiş azərbaycanlı Şirin İbadiyə bu mükafatın verilməsi İrana olan antipatiyadan irəli gəlir. O qadın “Nobel” mükafatını əsasnaməsində nəzərdə tutulan heç bir bəndə uyğun gəlmir. Sadəcə, İranda insan haqları ilə bağlı problemləri qabartmaq və bununla da beynəlxalq təzyiq göstərmək üçün bu adı İbadiyə veriblər. Mən həmişə demişəm ki, Orxan Pamuka verilən “Nobel” mükafatı ermənilərin və kürdlərin hesabınadır. Pamuk Türkiyədə erməni soyqırımının olduğunu və kürdlərin hüquqlarının pozulması ilə bağlı fikirləri dəstəkləyirdi. Bu dünyanın xoşuna gəldi. Odur ki, ədəbiyyata basqıların olması faktıdır. Bilirsinizmi, əvvəllər dünyanı ədəbiyyat idarə edirdi, indi isə siyasət idarə edir. Əslində siyasət özü də sözdür. Sanki siyasi söz ədəbi sözdən intiqam alır...” - söyləyir.

Mülahizələri güclüdür, ədəbiyyatın belə siyasiləşməsindən çox narahatdır. Amma ümidlərini itirmir...

Deyir ki:- “Bir dəfə belə bir status yazmışdım: “Allah, sən təksən, yoxsa səni təkləyiblər?” Bu gün Allah “təklənib”. Ateizm dəb halına çevrilib. Mən Allahı çox istəyirəm və bizim münasibətimiz qorxu üzərində qurulmayıb. İndi elə dövrdür ki, evdə həyat yoldaşına, işdə müdirinə səsini qaldıra bilməyənlər başlayırlar Allaha “ilişməyə”. Mən istəməzdim ki, insanlar Allahdan qorxsun. O, bizi yaradıbsa, sevib yaradıb. Qorxu özünümüdafie deməkdir. İnsan itirəcəyi nəşə olanda qorxmağa başlayır. Əgər sən xəzinən olsa, onun başında ilan kimi yatacaqsan ki, qoruyasan. Amma daxilində bir qara qəpiyin də yoxdursa, onu qorumağa da ehtiyac qalmır. Qorxu da şübhədən yaranır. İnsanın içində həmişə hər şeyə qarşı şübhə olmalıdır. Məsələn, mən İsa Hüseynovun oxucusuyam, İsa Muğannanın yox. Amma yenə də İsa Muğanna kimi yazdığı əsərləri tam şəkildə inkar etmirəm. Məndən bunun səbəbini soruşanda cavab verirəm ki, sabah vəziyyət dəyişə bilər. Həyatda hər şey mümkündür. Mən heç nəyin altından birmənalı şəkildə qol çəkə bilmərəm. Amma bir şeydən adım kimi əminəm. Bir gün “ASAN” Xidmətin qarşısında azərbaycanlılar Marsa bilet almaq üçün dayanacaqlar, amma yenə də növbə mədəniyyəti olmadan...”

Bu söylədikləri onun bir ədəbiyyatçı, baş redaktor kimi düşüncələridir. İndi də sizə onun poeziyasından nümunə təqdim etmək istəyirəm. Adsız şeirlərindən birində yazır:

“Bu dünyada
heç kəsə demədim...
O dünyada soruşsalar:
sən kimsən?
-gözümü yumub,

ağzımı açacam!
Deyəcəm ki:
altındaki skamyada
bir yol özü oturmayan
yorğun ağacam...”

Ümumiyyətlə, onun şeirlərini oxuduqca ənənəvi şərq poeziyası ilə qərb poeziyasının sintezinin şahidi olursan. Bu şeirlərdə həm ənənəvi poeziyaya məxsus lirika, bədii bənzətmə, qafiyələnmə də var, eyni zamanda qərb poeziyasındaki kimi, bütün qəliblərdən kənar sərbəstlik də. Belə poeziya nümunələrinin oxucuları gələcəkdə daha çox olacaqlar. Bir də ki, bu cür şeirləri xarici dillərə çevirmək də asandır. Bu isə əcnəbi oxucuların da poetik zövqünü oxşaması deməkdir...

O ki qaldı onun şəxsi keyfiyyətlərinə, öncə onu deyim ki, hər gələn yeni günə həvəslə və səbirsizliklə başlayır. Sanki enerji və maqnit dinamosudur. Xarizmatikdir və liderlik bacarığı ilə doludur. Heç vaxt naməlum olanı araşdırmaqdan qorxmur. Demək olar ki, impulsiv, inadkar və iradəli insandır. Daxili gücü o qədər çoxdur ki, hər hansı bir problemi dəf etməyə qadirdir. Süstlükdən zəhləsi gedir, ləng hərəkəti xoşlamır. Onunla rəqabətə girmək ağılsızlıqdır. Bu baş verərsə mübarizədən qalib çıxan, o olacaq...

Nə isə, düşünürəm ki, Qulu Ağsəs haqqında az da olsa sizə məlumat verə bildim. Bu gün- aprelin 20-si onun doğum günüdür, 56 yaşı tamam olur. Bu dəfəki ad günü Pravoslav xristianların Pasxa bayramına düşüb. Onu yeni yaşı münasibətilə təbrik edir, möhkəm can sağlığı, yaradıcılıq uğurları arzulayıram... Çox yaşasın!

Hörmətlə, **Elman Eldaroğlu**

Yazarlar camesəi adından tanınmış şair, Azərbaycan Respublikasının Əməkdar jurnalisti **Qulu Ağsəsi** 20 aprel – doğum günü münasibətilə təbrik edir, can sağlığı, uzun ömür, qarşıdakı bütün həyat və fəaliyyətində yeni-yeni nailiyyətlər arzulayırıq! Uğurlarınız bol olsun!

Hörmətlə: **Zaur USTAC**,
“Yazarlar” jurnalının baş redaktoru.

Mustafa Müseyiboğlu adına kitabxana

QEYDLƏR

YAZARLAR

April - 2026 № 04 (64)

MURAD MƏMMƏDOVUN YAZILARI

GÜNNUR AĞAYEVANIN YAZILARI

HƏCƏR ATAKİŞİYEVANIN YAZILARI

“ARİSTOTEL POETİKASI” RUBRİKASI

I>>>>>BU HEKAYƏNİ MÜTLƏQ OXU<<<<<<I

Mustafa Müseyiboğlu adına kitabxana

“TƏRƏFSİZ ƏDƏBİYYAT TARİXDİR!”

Jurnal bu layihə çərçivəsində ödənişsiz əsaslarla nəşr olunur.

Redaksiyanın ünvanı: Az-1012, Bakı, M.Xiyabani-14a

Dövlət qeydiyyatı: № 2319, 16.08.2007-ci il.

Əvvəlki illərdə 15 xüsusi buraxılışı olub.

Dövri olaraq 2021-ci ildən çıxır.

E-mail: zauryazar@mail.ru

Rəsmi saytı: WWW.YAZARLAR.AZ

Telefon: (012) 430-14 -81   (+994) 70-390-39-93

“Yazarlar”ın redaksiyasında yığılıb səhifələnir,

“JET PRINT ÇAP MƏRKƏZİ”NDƏ çap olunub.

(“Jet Print”də operativ xidmət: +994557232221).

Çapa imzalanıb: 01.04.2026

Sifariş: №:19

Format: A 5

Tiraj: Məhdud sayda (kitabxanalar üçün).

Elektron variant var.

Qiyməti: **PULSUZ.**

Müəlliflərin mövqeyi ilə redaksiyanın mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.

